ቸው ፡ ከእቴጌ ፡ መነን ፡ ወይም ፡ ካባታቸው ፡ ከራስ ፡ ዐሊ ፡ በተዋጉ ፡ ጊዜ ፡ ላባ
ታቸውና ፡ ላያታቸው ፡ አድልተው ፡ ካፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ አልተለዩም ። በነገ
ሥት ፡ መጽሐፍ ፡ እንደምናነበው ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ዳዊት ፡ ለመንግሥቱ ፡
ሲል ፡ ከጕልበቱ ፡ ከወጣው ፡ ልጁ ፡ ከአቤሴሎም ፡ ጋራ ፡ ተዋግቷል ። ዐፄ ፡
ዮሐንስም ፡ ለመንገሥ ፡ ዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስን ፡ ወግተው ፡ ከማረኩ ፡ በኋላ ፡
ያለርኅራኄ ፡ አስረው ፡ ለሞት ፡ ሲያደርሷቸው ፡ የእኅታቸው ፡ ባል ፡ መሆናቸ
ውን ፡ እግምት ፡ ውስጥ ፡ አግብተው ፡ ሊያመዛዝኑት ፡ እንዳልቻሉ ፡ እንደዚ
ሁም ፡ እቴጌ ፡ ተዋበች ፡ የባላቸው ፡ ክብር ፡ የራሳቸው ፡ በመሆኑ ፡ ካባት ፡ ከና
ታቸው ፡ ክብር ፡ አብልጠው ፡ ለባላቸው ፡ ያደሉ ፡ ነበር ።

ነገር ፡ ግን ፡ እቴጌ ፡ ተዋበች ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ ካባታቸው ፡ ባላቸውን ፡
መርጠው ፡ ቢቀመጡ ፡ አስፈቅደውም ፡ ቢሆን ፡ በስውርም ፡ ቢሆን ፡ የሚያስ
ፈልጋቸውን ፡ ሁሉ ፡ እየጠየቁ ፡ አሉበት ፡ ድረስ ፡ ይልኩላቸው ፡ ነበርና ፡ አባ
ታቸው ፡ ራስ ፡ ዐሊ ፡ የልጃቸውን ፡ ሞት ፡ በሰሙ ፡ ጊዜ ፡ መሪር ፡ ኀዘን ፡ አዝ
ነው ፡ ቀጥሎ ፡ ያለውን ፡ የልቅሶ ፡ ግጥም ፡ ገጠሙ ።

ጠጅ ፡ አማረኝ ፡ ስላት ፡ ማሩን ፡ ታስጭናለች ።
ራበኝም ፡ ስላት ፡ እኽሉን ፡ ታስጭናለች ።
በረደኝም ፡ ስላት ፡ ሸማ ፡ ትሰዳለች ።
ሌባዬ ፡ ተይዛ ፡ ባልጋ ፡ ትሄዳለች ።
የት ፡ አባቷን ፡ ዐውቃ ፡ ታሳዝነኛለች ።
የጣቴን ፡ ቀለበት ፡ አንተ ፡ አድርገው ፡ ካሳ ።
በኔማ ፡ ጣት ፡ ገብቶ ፡ አስጨነቀኝሳ ።

እቴጌ ፡ ተዋበችንም ፡ ሐይቅ ፡ ደሴት ፡ ባማረ ፡ ፍታት ፡ አስፈትተው ፡ ከደጃ ፡
ሰላሙ ፡ አስቀበሯቸው ።

ምዕራፍ ፡ ፯ ።

የልጅ ፡ ጋረድ ፡ የብሩ ፡ ኀይሉና ፡ የደጃች ፡ ተድላ ፡ ጓሉ ፡ ዕረፍት ፡ — ያቡነ ፡ ቄርሎስ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መምጣት ።

ልጅ ፡ ጋረድ ፡ የኀይለኛውና ፡ የስመ ፡ ጥሩው ፡ የደጃዝማች ፡ ክንፉ ፡ ልጅ ፡
በመሆኑ ፡ ያማራ ፡ ገዥ ፡ ለመሆን ፡ ያስብ ፡ ስለ ፡ ነበረ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የባለ
ቤታቸውን ፡ ኀዘን ፡ ሳይጨርሱ ፡ ተነሣባቸው ፡ ርሳቸውም ፡ ከነሠራዊታቸው ፡
ሄደው ፡ ደባርቅ ፡ ከሚባለው ፡ ሥፍራ ፡ ላይ ፡ ተገናኝተው ፡ ይዋጉ ፡ ዠመር ።
ካፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጋራ ፡ ቤል ፡ የሚባል ፡ የስኮትላንድ ፡ ሰው ፡ ቀድሞ ፡ ካገሩ ፡
መጥቶ ፡ ራስ ፡ ዐሊን ፡ ሲያገለግል ፡ ኖሮ ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ዞሮ ፡
ያማራ ፡ ሴት ፡ አግብቶ ፡ ሃይማኖቱንም ፡ ተዋሕዶ ፡ ስላደረገ ፡ በዚሁ ፡ ዐፄ ፡
ቴዎድሮስ ፡ ደስ ፡ ብሏቸው ፡ የሊቀ ፡ መኳስነት ፡ ማዕርግ ፡ ሰጥተው ፡ ስሙ
ንም ፡ ዮሐንስ ፡ ብለውት ፡ ይኖር ፡ ነበር ። ስለዚህ ፡ ከልጅ ፡ ጋረድ ፡ በሚዋጉ
በት ፡ ጊዜ ፡ ባጠገባቸው ፡ ሆኖ ፡ ይዋጋ ፡ ነበር ። የጦርነቱ ፡ ድል ፡ ወደ ፡ ማን ፡
መሆኑ ፡ ገና ፡ ሳይታወቅ ፡ እሳቸውን ፡ አስቀድሜ ፡ ከጣልሁ ፡ ሕዝቡ ፡ ዐውቆ ፡
ወደኔ ፡ ይዞራል ፡ በማለት ፡ ልጅ ፡ ጋረድ ፡ ሠራዊቱን ፡ እየጣሰ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮ
ስን ፡ ለመግደል ፡ መጣ ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ሊቀ ፡ መኳስ ፡ ዮሐንስ ፡ (ቤል) ፡ በሽ
ጕጥ ፡ መቶ ፡ ጣለው ፡ የጋረድም ፡ ወንድም ፡ ተኵሶ ፡ ሊቀ ፡ መኳሱን ፡ በገደ
ለው ፡ ጊዜ ፡ እንዲሁም ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የጋረድን ፡ ወንድም ፡ ወዲያው ፡
ስለ ፡ ገደሉት ፡ በቀል ፡ ለበቀል ፡ ተደጋገፈ ። ቀጥሎም ፡ የጌታቸውን ፡ መሞት ፡
ሲያዩ ፡ የልጅ ፡ ጋረድ ፡ ሰዎች ፡ ድል ፡ ሆነው ፡ ሸሽት ፡ ሲዠምሩ ፡ ከነዚህ ፡
ውስጥ ፡ ፻፶ ፡ የሚሆኑ ፡ ተማርከው ፡ ተገደሉ ። ከድሉም ፡ በኋላ ፡ ግብር ፡ ተዘር
ግቶ ፡ ሳለ ፡ ከተቀማጮቹ ፡ ውስጥ ፡ አንዱ ፡ ላዝማሪው ፡ ቀጥሎ ፡ ያለውን ፡ ነግሮ፡
አስዘመረ ።

ጋረድ ፡ ሞተ ፡ እንኳን ፡ ተቀበረ ።
ያንት ፡ ወንድም ፡ ነውና ፡ እንፈራው ፡ ነበረ ።

የጋረድንም ፡ ሸፍትነት ፡ በድል ፡ ከደመሰሱ ፡ ወዲህ ፡ ብሩ ፡ ኀይሉ ፡ የማ

ቸው ፡ ከእቴጌ ፡ መነን ፡ ወይም ፡ ካባታቸው ፡ ከራስ ፡ ዐሊ ፡ በተዋጉ ፡ ጊዜ ፡ ላባታቸውና ፡ ላያታቸው ፡ አድልተው ፡ ካፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ አልተለዩም ። በነገሥት ፡ መጽሐፍ ፡ እንደምናነበው ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ዳዊት ፡ ለመንግሥቱ ፡ ሲል ፡ ከጕልበቱ ፡ ከወጣው ፡ ልጁ ፡ ከአቤሴሎም ፡ ጋራ ፡ ተዋግቷል ። ዐፄ ፡ ዮሐንስም ፡ ለመንገሥ ፡ ዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስን ፡ ወግተው ፡ ከማረኩ ፡ በኋላ ፡ ያለርኅራኄ ፡ አስረው ፡ ለሞት ፡ ሲያደርሷቸው ፡ የእኅታቸው ፡ ባል ፡ መሆናቸውን ፡ እግምት ፡ ውስጥ ፡ አግብተው ፡ ሊያመዛዝኑት ፡ እንዳልቻሉ ፡ እንደዚሁም ፡ እቴጌ ፡ ተዋበች ፡ የባላቸው ፡ ክብር ፡ የራሳቸው ፡ በመሆኑ ፡ ካባት ፡ ከናታቸው ፡ ክብር ፡ አብልጠው ፡ ለባላቸው ፡ ያደሉ ፡ ነበር ።

ነገር ፡ ግን ፡ እቴጌ ፡ ተዋበች ፡ ምንም ፡ እንኳ ፡ ካባታቸው ፡ ባላቸውን ፡ መርጠው ፡ ቢቀመጡ ፡ አስፈቅደውም ፡ ቢሆን ፡ በስውርም ፡ ቢሆን ፡ የሚያስፈልጋቸውን ፡ ሁሉ ፡ እየጠየቁ ፡ አሉበት ፡ ድረስ ፡ ይልኩላቸው ፡ ነበርና ፡ አባታቸው ፡ ራስ ፡ ዐሊ ፡ የልጃቸውን ፡ ሞት ፡ በሰሙ ፡ ጊዜ ፡ መሪር ፡ ኀዘን ፡ አዝነው ፡ ቀጥሎ ፡ ያለውን ፡ የልቅሶ ፡ ግጥም ፡ ገጠሙ ።

ጠጅ ፡ አማረኝ ፡ ስላት ፡ ማሩን ፡ ታስጭናለች ።
ራበኝም ፡ ስላት ፡ እኽሉን ፡ ታስጭናለች ።
በረደኝም ፡ ስላት ፡ ሸማ ፡ ትሰዳለች ።
ሌባዬ ፡ ተይዛ ፡ ባልጋ ፡ ትሄዳለች ።
የት ፡ አባቷን ፡ ዐውቃ ፡ ታሳዝነኛለች ።
የጣቴን ፡ ቀለበት ፡ አንተ ፡ አድርገው ፡ ካሳ ።
በኔማ ፡ ጣት ፡ ገብቶ ፡ አስጨነቀኝሳ ።

እቴጌ ፡ ተዋበችንም ፡ ሐይቅ ፡ ደሴት ፡ ባማረ ፡ ፍታት ፡ አስፈትተው ፡ ከደጃ ፡ ሰላሙ ፡ አስቀበሯቸው ።

ምዕራፍ ፡ ፮ ።

የልጅ ፡ ጋረድ ፡ የብሩ ፡ ኀይሉና ፡ የደጃች ፡ ተድላ ፡ ጓሉ ፡ ዕረፍት ፡ — ያቡነ ፡ ቄርሎስ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መምጣት ።

ልጅ ፡ ጋረድ ፡ የኀይለኛውና ፡ የስመ ፡ ጥሩው ፡ የደጃዝማች ፡ ክንፉ ፡ ልጅ ፡ በመሆኑ ፡ ያማራ ፡ ገዥ ፡ ለመሆን ፡ ያስብ ፡ ስለ ፡ ነበረ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የባለቤታቸውን ፡ ኀዘን ፡ ሳይጨርሱ ፡ ተነሣባቸው ፡ ርሳቸውም ፡ ከነሠራዊታቸው ፡ ሄደው ፡ ደባርቅ ፡ ከሚባለው ፡ ሥፍራ ፡ ላይ ፡ ተገናኝተው ፡ ይዋጉ ፡ ዠመር ። ካፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጋራ ፡ ቤል ፡ የሚባል ፡ የስኮትላንድ ፡ ሰው ፡ ቀድሞ ፡ ካገሩ ፡ መጥቶ ፡ ራስ ፡ ዐሊን ፡ ሲያገለግል ፡ ኖሮ ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ዞሮ ፡ ያማራ ፡ ሴት ፡ አግብቶ ፡ ሃይማኖቱንም ፡ ተዋሕዶ ፡ ስላደረገ ፡ በዚሁ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ደስ ፡ ብሏቸው ፡ የሊቀ ፡ መኳስነት ፡ ማዕርግ ፡ ሰጥተው ፡ ስሙንም ፡ ዮሐንስ ፡ ብለውት ፡ ይኖር ፡ ነበር ። ስለዚህ ፡ ከልጅ ፡ ጋረድ ፡ በሚዋጉበት ፡ ጊዜ ፡ ባጠገባቸው ፡ ሆኖ ፡ ይዋጋ ፡ ነበር ። የጦርነቱ ፡ ድል ፡ ወደ ፡ ማን ፡ መሆኑ ፡ ገና ፡ ሳይታወቅ ፡ እሳቸውን ፡ አስቀድሜ ፡ ከጣልሁ ፡ ሕዝቡ ፡ ዐውቆ ፡ ወደኔ ፡ ይዞራል ፡ በማለት ፡ ልጅ ፡ ጋረድ ፡ ሠራዊቱን ፡ እየጣሰ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስን ፡ ለመግደል ፡ መጣ ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ሊቀ ፡ መኳስ ፡ ዮሐንስ ፡ (ቤል) ፡ በሽጕጥ ፡ መቶ ፡ ጣለው ፡ የጋረድም ፡ ወንድም ፡ ተኵሶ ፡ ሊቀ ፡ መኳሱን ፡ በገደለው ፡ ጊዜ ፡ እንዲሁም ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የጋረድን ፡ ወንድም ፡ ወዲያው ፡ ስለ ፡ ገደሉት ፡ በቀል ፡ ለበቀል ፡ ተደጋገፈ ። ቀጥሎም ፡ የጌታቸውን ፡ መሞት ፡ ሲያዩ ፡ የልጅ ፡ ጋረድ ፡ ሰዎች ፡ ድል ፡ ሆነው ፡ ሸሽተ ፡ ሲዠምሩ ፡ ከነዚህ ፡ ውስጥ ፡ ፳፪ ፡ የሚሆኑ ፡ ተማርከው ፡ ተገደሉ ። ከድሉም ፡ በኋላ ፡ ግብር ፡ ተዘርግቶ ፡ ሳለ ፡ ከተቀማጩ ፡ ውስጥ ፡ አንዱ ፡ ላዝማሪው ፡ ቀጥሎ ፡ ያለውን ፡ ነግሮ፡ አስዘመረ ።

ጋረድ ፡ ሞተ ፡ እንኳን ፡ ተቀበረ ።
ያንተ ፡ ወንድም ፡ ነውና ፡ እንፈራው ፡ ነበረ ።

የጋረድንም ፡ ሽፍትነት ፡ በድል ፡ ከደመሰሱ ፡ ወዲህ ፡ ብሩ ፡ ኀይሉ ፡ የማ

ባለው ፡ ሽፍታ ፡ ባማራ ፡ አገር ፡ ያሉት ፡ ሹሞች ፡ ሲያባርሩት ፡ መጥቶ ፡ ጣና ፡ ባሕር ፡ ገብቶ ፡ በደሴቱ ፡ ተቀመጠ ፡ ወዲያው ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ተከታት ለው ፡ ባሕሩን ፡ በታንኳ ፡ ገብተው ፡ እጦሩ ፡ ጅንፎ ፡ ላይ ፡ ረዥም ፡ ገመድ ፡ እያሰሩ ፡ የጠላትን ፡ ታንኳ ፡ ከሩቅ ፡ ወግተው ፡ ገመዱን ፡ ከታንኳው ፡ እየሳቡ ፡ አምጥተው ፡ ብሩ ፡ ጎይሉን ፡ ከነሰዉ ፡ ገደሉት ። ይህነንም ፡ የመሰለ ፡ የባሕር ፡ ጦርነት ፡ ከዚያ ፡ በፊት ፡ በኢትዮጵያ ፡ አልተደረገም ፡ ይባላል ። ቀጥሎም ፡ ደጃዝማች ፡ ተድላ ፡ ጓሉ ፡ የሚባሉ ፡ ራሳቸው ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ አምነው ፡ የጐጃም ፡ አገረ ፡ ገዥ ፡ አድርገዋቸው ፡ የነበሩት ፡ በያለበት ፡ ሽፍታ ፡ መነሣ ቱን ፡ ካዩ ፡ በኋላ ፡ ወገኖቻቸውም ፡ የራስኸን ፡ ነፃነት ፡ ለማግኘት ፡ ጊዜኸ ፡ አሁን ፡ ነው ፡ ስላሏቸው ፡ በዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ላይ ፡ ሸፈቱባቸውና ፡ ሳይዋጉ ፡ ቈይተው ፡ ባ፲፰፻፶፰ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በበሽታ ፡ ሞቱ ።

ደጃዝማች ፡ ተድላ ፡ ጓሉ ፡ ቸርነት ፡ የመላቸው ፡ የጐጃም ፡ መስፍን ፡ ስለ፡ ሆኑ ፡ ድኻውን ፡ ሁሉ ፡ እሑድ ፡ እሑድ ፡ እየሰበሰቡ ፡ ያበሉ ፡ ነበር ። በሞቱ ፡ ጊዜ ፡ መሞታቸው ፡ ለጊዜው ፡ ሳይነገር ፡ ተደብቆ ፡ ነበርና ፡ በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ያለው ፡ ተገጠመላቸው ፡ ይባላል ።

አልሞተም ፡ ይሉናል ፡ ደጃዝማች ፡ ተድላን ፡
አሁን ፡ እሑድ ፡ ሲቀር ፡ የምናውቀውን ።
የውሽ ፡ ወስደው ፡ ጣሉት ፡ ደጃዝማች ፡ ተድላን ፡
ይነሣ ፡ ነበረ ፡ አብማ ፡ ቢሆን ።
ውኃ ፡ ዋና ፡ እንኳ ፡ አላውቅ ፡ ዋ ፡ ምን ፡ ይበጀኝ ፡
ጌታ ፡ የውሽ ፡ ገቡ ፡ የዳ ፡ ጥለውኝ ።
በሸዋም ፡ ተላከ ፡ ጥናው ፡ ሊመጣ ፡ ነው ፡
በትግሬም ፡ ተላከ ፡ ጥናው ፡ ሊመጣ ፡ ነው ፡
ተድላ ፡ ጓሉ ፡ ሞቶ ፡ ጐጃም ፡ ሊፈታ ፡ ነው ።

ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ቀድሞ ፡ ክርስቲያን ፡ ካልሆናችሁ ፡ ተብለው ፡ የተጉላሉ ትም ፡ እስላሞች ፡ አሕመድ ፡ ሽረፍ ፡ የሚባለውን ፡ መሪ ፡ አድርገው ፡ በሽፍት ነት ፡ ተነሡ ። ከነዚህ ፡ ሁሉ ፡ በጣም ፡ የሚያስፈራው ፡ ተከታይም ፡ የበረከተ ለት ፡ ሽፍታ ፡ ግን ፡ የትግሬው ፡ ደጃዝማች ፡ ንጉሤ ፡ ነው ። ደግሞ ፡ የወሎ ፡ ሰዎች ፡ እንደዚሁ ፡ በሽፍትነት ፡ ተነሥተው ፡ ብዙ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ አቃጥ ለው ፡ ነበርና ፡ እነዚህን ፡ ለማባረር ፡ በሄዱ ፡ ሰዓት ፡ የእስክንድርያው ፡ ሊቀ ፡

ጳጳሳት ፡ አቡነ ፡ ቄርሎስ ፡ (የቀድሞ ፡ ስማቸው ፡ ዳውድ) ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መጡ ። የመጡበትም ፡ ምክንያት ፡ ስለ ፡ ሦስት ፡ ነገር ፡ ነው ፡ ይባላል ። ፩ኛ ፡ ከኢትዮጵያ ፡ ወደ ፡ እስክንድርያ ፡ የሚሄዱት ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ አገራችንን ፡ እባክዎ ፡ አንድ ፡ ጊዜ ፡ ይዩልን ፡ እያሉ ፡ ይለምኗቸው ፡ ስለ ፡ ነበረ ፡ አገር ፡ ለመጐብኘት ። ፪ኛ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከቱርኮች ፡ ጋራ ፡ ተጣልተው ፡ ስለ ፡ ነበረ ፡ ለማስታረቅ ። ፫ኛ ፡ ካይሮ ፡ ያለውን ፡ የቅዱስ ፡ ማርቆስን ፡ ቤተ ፡ ክርስ ቲያን ፡ ለማሳደስ ፡ አስበው ፡ ነበርና ፡ የገንዘብ ፡ ርዳታ ፡ ለማግኘት ፡ ነው ፡ ይላሉ ። የመጡትም ፡ ባ፲፰፻፵፱ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በጥቅምት ፡ ወር ፡ ነው ።

አቡነ ፡ ቄርሎስም ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሲደርሱ ፡ ወታደሩ ፡ የበዓል ፡ ልብ ሱን ፡ ካህናቱ ፡ ልብሰ ፡ ተክህኗቸውን ፡ እየለበሱ ፡ በክብር ፡ ተቀበሏቸው ። ንጉ ሡም ፡ ለመጀመሪያ ፡ ጊዜ ፡ በፍቅር ፡ ተቀብለው ፡ ሲያስተናግዷቸው ፡ ሳለ ፡ በኋላ ፡ አቡኑ ፡ ከመንፈሳዊ ፡ ንግግር ፡ ይልቅ ፡ ወደ ፡ ሥጋዊና ፡ ወደ ፡ ፖለቲካ ፡ ንግግር ፡ ስላዘነበሉ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የክርስቲያን ፡ አባት ፡ ሆናችሁ ፡ የኔ ፡ የክርስቲያኑ ፡ ረዳት ፡ በመሆን ፡ ፈንታ ፡ የእስላም ፡ ንጉሥ ፡ ረዳት ፡ ናችሁን ? ብለው ፡ በጥርጣሬ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሱን ፡ ከጳጳሱ ፡ ካቡነ ፡ ሰላማ ፡ ጋራ ፡ አሰሯቸው ። በኋላ ፡ ግን ፡ ዕርቅ ፡ ተደርጎ ፡ ብዙ ፡ ወርቅና ፡ የዝኆን ፡ ጥርስ ፡ ንጉሡ ፡ ለሊቀ ፡ ጳጳሱ ፡ ሰጥተው ፡ በፍቅር ፡ ከተለያዩ ፡ በኋላ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሱ ፡ ወዳገራቸው ፡ ወደ ፡ ግብፅ ፡ ተመለሱ ።

ምዕራፍ ፡ ፫ ።

የካፒቴን ፡ ፕሎውዴን ፡ ሞት ፡ — የካፒቴን ፡ ካሜሮን ፡ መምጣት ፡ — ደጃዝ ማች ፡ ንጉሤና ፡ የፈረንሳዊ ፡ መንግሥት ፡ — ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ወይዘሮ ፡ ጥሩ ፡ ወርቅን ፡ እንዳገቡ ።

የእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ በራስ ፡ ዐሊ ፡ ጊዜ ፡ ኬከል ፡ ፕሎውዴን ፡ የሚባለ ውን ፡ በምጥዋ ፡ ቆንሲል ፡ አስቀምጦ ፡ ነበር ። ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከነገሡ ፡ ወዲህ ፡ ጐንደር ፡ ሄዶ ፡ ካፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጋራ ፡ በንግድም ፡ በሌላም ፡ አኳኋን ፡ ግንኙነት ፡ እንዲያደርግ ፡ ከእንግሊዝ ፡ ንግሥት ፡ ከግርማዊት ፡ ቢክቶርያ ፡ ትእዛዝ ፡ ስለ ፡ ተላለፈለት ፡ ከምጥዋ ፡ ተነሥቶ ፡ ንጉሡ ፡ ሠፍረው ፡ ወደ ፡ ነበ ሩበት ፡ ሥፍራ ፡ ሄደ ፡ ንጉሡም ፡ ለእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ መልክተኛ ፡ የሚገ

ባውን ፡ የክብር ፡ አቀባበል ፡ አድርገው ፡ እጐናቸው ፡ አስቀመጡት ። ከዚያ ፡ ጊዜ ፡ አንሥቶ ፡ ፕሎውዴን ፡ ለንጉሡ ፡ ወዳጅ ፡ ሆኖ ፡ ለሕዝቡም ፡ አማላጅነት ፡ እየተላከ ፡ በምክርና ፡ በሌላም ፡ ነገር ፡ እየረዳ ፡ ኖረ ። በኋላ ፡ ግን ፡ ልጅ ፡ ጋረድ ፡ በሸፈተበት ፡ ወራት ፡ በሕመም ፡ ምክንያት ፡ ወደ ፡ እንግሊዝ ፡ አገር ፡ ለመመለስ ፡ ካዔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ተሰናብቶ ፡ ጕዞ ፡ እንደ ፡ ጀመረ ፡ የልጅ ፡ ጋረድ ፡ ሽፍቶች ፡ በደፈጣ ፡ አግኝተው ፡ ክፉኛ ፡ ካቈሰሉት ፡ በኋላ ፡ ጥቂት ፡ ቀን ፡ ሰንብቶ ፡ ባ፲፰፻፶፫ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በጥር ፡ ወር ፡ ሞተ ።

ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ይኸንኑ ፡ በሰሙ ፡ ጊዜ ፡ ወዳጃቸው ፡ ነበርና ፤ በጣም ፡ ስለ ፡ ተናደዱ ፡ ሽፍቶቹን ፡ ሌት ፡ ከቀን ፡ አባረው ፡ ከያዙ ፡ በኋላ ፡ እጅና ፡ እግራቸውን ፡ እየቈረጡ ፡ ተበቀሏቸው ። የእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ የፕሎውዴንን መሞት ፡ ከሰማ ፡ በኋላ ፡ ለተደረገለት ፡ በቀል ፡ ምስጋናውን ፡ አቅርቦ ፡ በሱ ፡ ምትክ ፡ ካፒቴን ፡ ካሜሮን ፡ የሚባለውን ፡ በኢትዮጵያ ፡ የእንግሊዝ ፡ ቆንስል ፡ አድርጎ ፡ ስለ ፡ ላከው ፡ በጥቅምም ፡ በፖለቲካም ፡ በኩል ፡ ያለውን ፡ ጕዳይ ፡ በሱ ፡ በኩል ፡ ያከናውን ፡ ነበር ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ የእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ ካዔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ጋራ ፡ ያለው ፡ የወዳጅነት ፡ ግንኙነት ፡ የጠበቀ ፡ መሆኑን ፡ ከተገነዘበ ፡ በኋላ ፡ የፈረንሳዊ ፡ መንግሥት ፡ ደግሞ ፡ በበኩሉ ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ ድረስ ፡ ከወንጌል ፡ ስብከት ፡ በቀር ፡ በፍጹም ፡ ወደ ፡ ፖለቲካ ፡ አልገባም ፡ የሚሄደውም ፡ ለጽድቅ ፡ ሲል ፡ በእግሩ ፡ ነው ፡ እያሉ ፡ ነጮችም ፡ ኢትዮጵያውያንም ፡ በሚያደንቁት ፡ በአባ ፡ ያዕቆብ ፡ አማካይነት ፡ ባዔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ላይ ፡ ከተነሡት ፡ ውስጥ ፡ በከፍተኛነት ፡ ይገመት ፡ ከነበረው ፡ ከደጃች ፡ ንጉሤ ፡ ጋራ ፡ በቀይ ፡ ባሕር ፡ በኩል ፡ ግዛቱን ፡ ለማስፋት ፡ ይላላክ ፡ ጀመር ። ደጃች ፡ ንጉሤም ፡ የፈረንሳዊን ፡ መንግሥት ፡ ድጋፍ ፡ ስላገኘ ፡ መሣሪያም ፡ ልካችሁ ፡ በማንኛውም ፡ ነገር ፡ ካዔ ፡ ቴዎድሮስ ፡ በምዋጋበት ፡ ጊዜ ፡ ርዱኝ ፡ እንጂ ፡ የመሬት ፡ ነገር ፡ ግድ ፡ የለም ፡ በማለት ፡ ወዲያው ፡ ካንድ ፡ ለፔር ፡ ከሚባል ፡ ፈረንሳዊ ፡ ጋራ ፡ ደብዳቤ ፡ አሲዞ ፡ ወገኖቹ ፡ የሆኑትን ፡ መልክተኞች ፡ ወደ ፡ ፈረንሳዊ ፡ ንጉሥ ፡ ወደ ፡ ናፖሊዮን ፡ ሦስተኛና ፡ ዘጠነኛው ፡ ፒዮስ ፡ ወደሚባለው ፡ የሮማ ፡ ጳጳስ ፡ የብር ፡ የበቅሎ ፡ ዕቃ ፡ የአንበሳ ፡ ቈዳና ፡ ሌላም ፡ ገጸ ፡ በረከት ፡ ጨምሮ ፡ ላከላቸው ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ አባ ፡ ያዕቆብ ፡ ደጃች ፡ ንጉሤን ፡ ከቴዎድሮስ ፡ ይልቅ ፡ የመላዋ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ንጉሥ ፡ መሆኑን ፡ ብታውቁለትና ፡ በማንኛውም ፡ ብትረዱት ፡ ለፈረንሳዊ ፡ መንግሥት ፡ ጥቅም ፡ ነው ፡ የሚል ፡ ጽፎ ፡ ለናፖሊዎን ፡ ሦስተኛ ፡ ልኮ ፡ ነበር ። ከዚህም ፡ በኋላ ፡ የደጃች ፡ ንጉሤ ፡ መልክተኞች ፡ በኅዳር ፡ ወር ፡ ከምጥዋ ፡ ተነሥተው ፡ «ሜሳጅር ፡

እምፔሪያል» ፡ በሚባለው ፡ መርከብ ፡ በፈረንሳዊ ፡ መንግሥት ፡ ሒሳብ ፡ ተጕዘው ፡ ባ፲፰፻፶፪ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በጥር ፡ ወር ፡ ሮማ ፡ ደርሰው ፡ ለጳጳሱ ፡ የተላከውን ፡ ደብዳቤ ፡ ካስረከቡ ፡ በኋላ ፡ ሮማን ፡ ትተው ፡ በማርሴይ ፡ አልፈው ፡ ወደ ፡ ፓሪስ ፡ ደረሱ ። የፈረንሳዊ ፡ ንጉሥ ፡ ናፖሊዮን ፡ መልክተኞቹን ፡ በመልካም ፡ አቀባበል ፡ ተቀብሎ ፡ ባስተርጓሚ ፡ ያስነበበው ፡ የደብዳቤውም ፡ ቃል ፡ እንደዚህ ፡ የሚል ፡ ነው ፤ «የተላከ ፡ ከደጃች ፡ ንጉሤ ፡ ይድረስ ፡ ከግርማዊ ፡ የፈረንሳዊ ፡ ንጉሥ ፡ ከናፖሊዎን ፡ ሦስተኛ ፤ ሰላም ፡ ለርስዎ ፡ ይሁን ። ኢትዮጵያ ፡ ከብዙ ፡ ጊዜ ፡ ጀምራ ፡ ወድቃ ፡ አሁን ፡ ለመነሣት ፡ የራሷ ፡ ኀይል ፡ ስለማይበቃት ፡ የፈረንሳዊን ፡ መንግሥት ፡ ርዳታ ፡ ትፈልጋለች ፤ ባገሬም ፡ ውስጥ ፡ ባለኝ ፡ ዐቅሜ ፡ የፈረንሳዊን ፡ ጥቅም ፡ ለመጠበቅ ፡ የተዘጋጀሁ ፡ መሆኔን ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ልከው ፡ ቢያስመረምሩ ፡ ይረዱታል ። አሁንም ፡ በፊቴ ፡ ያለውን ፡ የካቶሊኮች ፡ ጠላት ፡ የሆነውን ፡ ቴዎድሮስን ፡ የምወጋበት ፡ መሣሪያና ፡ የሚረዳኝም ፡ ወታደር ፡ እንዲልኩልኝ ፡ እለምናለሁ ፤ ደግሞ ፡ ለማናቸውም ፡ አባ ፡ ያዕቆብን ፡ ይጠየቁ ።»

የፈረንሳዊ ፡ መንግሥት ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ለመግባት ፡ ደጃች ፡ ንጉሤን፡ ምክንያት ፡ ማግኘቱን ፡ በደብዳቤ ፡ ከተረዳ ፡ በኋላ ፡ ብዙ ፡ መሣሪያና ፡ ገጸ ፡ በረከት ፡ ካሥር ፡ መርከቦች ፡ ጋራ ፡ ለነዚሁ ፡ ዋና ፡ ኮንቴ ፡ ሩሴልን ፡ አድርጎ ፡ ለደጃች ፡ ንጉሤ ፡ በቶሎ ፡ እንዲያደርሱለት ፡ አደረገ ። ነገር ፡ ግን ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ይኸንን ፡ ሁሉ ፡ አስቀድመው ፡ ወሬውን ፡ ከደኅና ፡ ምንጭ ፡ ሰምተው ፡ ነበርና ፤ እነዚህ ፡ ወታደሮች ፡ ከነመሣሪያቸው ፡ ለደጃች ፡ ንጉሤ ፡ ከመድረሳቸው ፡ በፊት ፡ እመንገድ ፡ አስደፍጠው ፡ ሊይዟቸው ፡ አስከብበዋቸው ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ እነዚህኑ ፡ የፈረንሳዊ ፡ ወታደሮች ፡ ካገሩ ፡ ሕዝብ ፡ ጋራ ፡ ልማድ ፡ ያለው ፡ አባ ፡ ያዕቆብ ፡ መንገድ ፡ ይመራቸው ፡ ነበርና ፤ ካቶሊካውያን ፡ ከሆኑት ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ ጋራ ፡ ስምምነት ፡ አድርጎ ፡ በሌሊት ፡ አምልጠው ፡ ወደ ፡ ምጥዋ ፡ እንዲሸሹ ፡ አደረገ ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ደጃች ፡ ንጉሤን ፡ ለያዘልኝ፡ ሰው ፡ ማንም ፡ ያልተሸለመውን ፡ ሽልማት ፡ እሸልመዋለሁ ፡ ብለው ፡ ራሳቸውም ፡ እያባረሩ ፡ እስከ ፡ ወልቃዪት ፡ ድረስ ፡ ገሠገሡ ። ደጃች ፡ ንጉሤም ፡ ጥቂት ፡ እንደ ፡ ተዋጋ ፡ ከነወንድሙ ፡ ባ፲፰፻፶፫ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ተማረከ ። ወዲያውም ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የንጉሤን ፡ ጭፍራ ፡ ቀኝ ፡ እጁን ፡ እየቈረጡ ፡ ከቀጡት ፡ በኋላ ፡ ደጃች ፡ ንጉሤን ፡ ድል ፡ አድርገው ፡ በደስታ ፡ ሲመለሱ ፡ የመልካቸው ፡ ቍንጅና ፡ በደም ፡ ግባት ፡ የተዋበውን ፡ የደጃች ፡ ውቤን ፡ ልጅ ፡ ወይዘሮ ፡ ጥሩ ፡ ወርቅን ፡ በሥርዐት ፡ አገቡ ። ከርሳቸውም ፡

ዓለማየሁ ፡ የሚባል ፡ ወንድ ፡ ልጅ ፡ ወለዱ ። በዚሁም ፡ ዓለማየሁ ፡ በተወለደ
በት ፡ ቀን ፡ ስለ ፡ ደስታ ፡ በጥፋት ፡ የታሰሩ ፡ አምስት ፡ መቶ ፡ እሥረኞች ፡ ተለ
ቀቁ ፡ ይባላል ።

ምዕራፍ ፡ ፱ ።

የዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የኢትዮጵያን ፡ ግዛት ፡ የማስፋፋት ፡ አሳባቸው ፡— ወደ ፡ ንግሥት ፡ ቢክቶርያ ፡ የላኩት ፡ ደብዳቤ ።

ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታላላቅ ፡ መሳፍንት ፡ መዠመሪያ ፡ ከመንገ
ሣቸው ፡ በፊት ፡ በየተራ ፡ እየጣሉ ፡ የኢትዮጵያን ፡ አንድነት ፡ መሠረቱ ።
ቀጥሎም ፡ ከነገሡ ፡ በኋላ ፡ በያለበት ፡ ቢሸፍትባቸው ፡ እንደዚሁ ፡ እየተከታ
ተሉ ፡ ካጠፉ ፡ በኋላ ፡ አሳባቸውን ፡ ምጥዋን ፡ ወደ ፡ ያዙት ፡ ወደ ፡ ቱርኮችና ፡
ወደ ፡ ግብጾች ፡ አቀኑ ፡ እነዚህንም ፡ ለመውጋት ፡ የራሳቸው ፡ ኀይል ፡ በቂ ፡
አለመሆኑን ፡ ወይም ፡ ሕዝባቸው ፡ ሊያብርላቸው ፡ አለመቻሉን ፡ ገምተው ፡
ሌላ ፡ የውጭ ፡ ክርስቲያን ፡ የሆነ ፡ መንግሥት ፡ ረዳት ፡ ለማግኘት ፡ ሲሉ ፡
ከፈረንሳዊና ፡ ይልቁንም ፡ ከእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ ጋራ ፡ የወዳጅነት ፡ ግንኙ
ነት ፡ ለማድረግ ፡ ከቆንስሉ ፡ ከካፒቴን ፡ ካሜሮን ፡ ተነጋግረው ፡ ለእንግሊዝ ፡
ንግሥት ፡ ቀጥሎ ፡ ያለውን ፡ ደብዳቤ ፡ ለመላክ ፡ አሰቡ ።

«በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ፩ ፡ አምላክ ፡ ባንድነት ፡ በሦስት
ነት ፡ እግዚአብሔር ፡ መርጦ ፡ ያነገሠው ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ቴዎድሮስ ፡ ዘኢት
ዮጵያ ። ይድረስ ፡ ከእንግሊዝ ፡ ንግሥት ፡ ቢክቶሪያ ። እንዴት ፡ አሉ ፡ እኔ ፡ እግ
ዚአብሔር ፡ ይመስገን ፡ ደኅና ፡ ነኝ ። እስተ ፡ ዛሬ ፡ ድረስ ፡ አባቶቼ ፡ ነገሥ
ታቱ ፡ ፈጣሪአችነን ፡ ቢበድሉት ፡ መንግሥታቸውን ፡ ለጋላና ፡ ለቱርክ ፡ አሳ
ልፎ ፡ ሰጥቶባቸው ፡ ነበረ ፡ ዛሬ ፡ ግን ፡ እኔ ፡ ከተወለድሁ ፡ ፈጣሪየ ፡ ካመድ ፡
አንሥቶ ፡ ኃይል ፡ ሰጥቶ ፡ ባባቶቼ ፡ መንግሥት ፡ አቆመኝ ፡ በእግዚአብሔር ፡
ኃይል ፡ ጋሎችን ፡ (ራስ ፡ አሊን ?) ፡ አስለቀቅኋቸው ፡ ቱርኮች ፡ ግን ፡ ያባቶቼን
መሬት ፡ ልቀቁ ፡ ብላቸው ፡ እምቢ ፡ ብለውኝ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ኃይል ፡
ይኸው ፡ ልታገል ፡ ነኝ ። እነአቶ ፡ ቡላዲን ፡ (ጥለውዲን) ፡ እነሊቀ ፡ መኳስ ፡ ዮሐ
ንስ ፡ (ዮሐንስ ፡ ቤል) ፡ የክርስቲያን ፡ ንጉሥ ፡ ታላቅ ፡ ሰው ፡ ክርስቲያን ፡ የሚ
ወዱ ፡ አሉ ፡ እናስተውዋቅህ ፡ አለን ፡ እያሉኝ ፡ እጅግ ፡ እወዳቸው ፡ ነበረ ፡ የር

ስዎን ፡ ወዳጅነት ፡ ያገኘሁ ፡ እየመሰለኝ ። ሞት ፡ አይቀርምና ፡ የጠሉኝ ፡ ሰዎች
እኔን ፡ ይክፉው ፡ ሲሉ ፡ ገደሉአቸው ፡ እኔም ፡ በእግዚአብሔር ፡ ኃይል ፡ ደመኞ
ቼን ፡ ፩ ፡ ሳልተው ፡ ፈጀኋቸው ፡ የገዛ ፡ ዘመዶቼን ። ዘእግዚአብሔር ፡ ኃይል ፡
የርስዎን ፡ ዝምድና ፡ ስፈልግ ። ቱርኮች ፡ ከባሕር ፡ ላይ ፡ ሁነው ፡ መልክተኛ
የን ፡ አናሳልፍም ፡ ብለው ፡ ቸግሮኝ ፡ ሳለ ፡ ቆንስል ፡ ኬምሮን ፡ (ካሜሮን)
መጣልኝ ፡ ወረቀትና ፡ የፍቅር ፡ በረከት ፡ ይዞ ፡ በእግዚአብሔር ፡ ኃይል ፡ እጅግ
ደስ ፡ አለኝ ፡ ደህንነትዎንና ፡ ፍቅርዎን ፡ ብሰማ ። የሰደዱልኝንም ፡ የፍቅር ፡
በረከት ፡ (ስጦታ) ፡ ተቀበልሁ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይስጥልኝ ። አሁንም ፡ መልክ
ተኛየን ፡ ከቆንስል ፡ ኬምሮን ፡ ጋር ፡ የፍቅር ፡ በረከት ፡ ይዞ ፡ እንዳልሰደው ፡
ቱርኮች ፡ በባሕር ፡ ላይ ፡ የማያስተላልፉልኝ ፡ ሆነ ፡ አሁንም ፡ እንዲህ ፡ ባለ ፡
ስፍራ ፡ እክሌ ፡ ይቀበለው ፡ ብለው ፡ ይላኩብኝ ። ምላሹን ፡ ቆንስል ፡ ካሜሮን ፡
ይዞልኝ ፡ ይምጣ ። እናንተም ፡ ተገፉልኝ ፡ ክርስቲያኑን ፡ እስላም ፡ አጠቃህ ፡
ሲለኝ ፡ (እስላሙ ፡ ሲያጠቃኝ ፡ ግፌን ፡ ተመልከቱልኝ) ፡ ተጻፈ ፡ በሰባት ፡ ሺ ፡
ሦስት ፡ መቶ ፡ ሃምሳ ፡ አምስት ፡ ዘመን ፡ በሉቃስ ፡ በወርኃ ፡ ጥቅምት ፡ በ፳ ፡
ቀን ፡ ጐጃም ፡ በይባባ ፡ ከተማ ።»

ለፈረንሳዊ ፡ ንጉሥም ፡ በዚህ ፡ አኳኋን ፡ የተጻፈ ፡ ደብዳቤ ፡ ባርዲል ፡
በሚባል ፡ በፈረንሳዊ ፡ በኩል ፡ ልከው ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ የፈረንሳዊ ፡ መን
ግሥት ፡ አሳቡ ፡ ከሚቹ ፡ ከንጉሜ ፡ ጋራ ፡ ስለ ፡ ነበረ ፡ ደብዳቤያቸውን ፡ ተቀ
ብሎ ፡ መልካም ፡ ፈቃድ ፡ ባለው ፡ አስተያየት ፡ አልተመለከተውም ። ለንግ
ሥት ፡ ቢክቶርያ ፡ የላኩትን ፡ ደብዳቤ ፡ ግን ፡ ካፒቴን ፡ ካሜሮን ፡ እኔው ፡ ራሴ ፡
ሄጄ ፡ ሰጥቼ ፡ የተካከለ ፡ መልስ ፡ አመጣለሁ ፡ ብሎ ፡ ከተቀበላቸው ፡ በኋላ ፡
ወረቀቱን ፡ አዘግይቶ ፡ በቀጥታ ፡ ወደ ፡ ሎንዶን ፡ በመላክ ፡ ፈንታ ፡ ወደ ፡
አደን ፡ ስለ ፡ ላከው ፡ ከብዙ ፡ ቀን ፡ በኋላ ፡ ሎንዶን ፡ ደረሰ ። ራሱም ፡ ካፒቴን ፡
ካሜሮን ፡ ከጐንደር ፡ ወደ ፡ ሎንዶን ፡ ለመሄድ ፡ ተነሥቶ ፡ ሲጓዝ ፡ በኋላ ፡ ተመ
ልሶ ፡ ወደ ፡ ከረን ፡ ከከረን ፡ ወደ ፡ ከሰላ ፡ ከዚያም ፡ ታመምሁ ፡ ብሎ ፡ ንጉሡ ፡
ወደ ፡ ነበሩበት ፡ ወደ ፡ ደንቢያ ፡ ተመለሰ። ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ግን ፡ ከእንግሊዝ፡
መንግሥት ፡ እንረዳኻለን ፡ የሚል ፡ መልስ ፡ ሄዶ ፡ ያመጣ ፡ መስሏቸው ፡ ቢጠ
ይቁት ፡ እንኳን ፡ ርዳታና ፡ ለደብዳቤያቸውም ፡ መልስ ፡ ሳይሰጣቸው ፡ በመ
ቅረቱ ፡ የእንግሊዝና ፡ የፈረንሳዊ ፡ መንግሥት ፡ ከጠላቶቻቸው ፡ የተስማሙ
ባቸው ፡ ስለ ፡ መሰላቸው ፡ በጣም ፡ አዘኑ ። ይኸውም ፡ የእንግሊዝና ፡ የዐፄ ፡
ቴዎድሮስ ፡ የጠብ ፡ ምንጭ ፡ መሆኑን ፡ የኢትዮጵያን ፡ ታሪክ ፡ የጻፉ ፡ አረጋግ
ጠዋል ። ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የኢትዮጵያን ፡ አንድነት ፡ ከመሠረቱ ፡ በኋላ ፡

ግዛታቸውን ፡ እስከ ፡ ባሕር ፡ ጠረፍ ፡ ለማድረስና ፡ ከዚያም ፡ አልፈው ፡ ኢየሩሳሌምን ፡ ለመግዛት ፡ የየቀኑ ፡ አሳባቸው ፡ ከመሆኑ ፡ በቀር ፡ ሕዝቡም ፡ በየድግሱና ፡ በየበዓሉ ፡ ቀን ፡ ከዚህ ፡ የሚከተለውን ፡ እየዘፈነ ፡ ያደፋፍራቸው ፡ ነበር ።

ታጠቅ ፡ ብሎ ፡ ፈረስ ፡ ካሳ ፡ ብሎ ፡ ስም ፡
ዐርብ ፡ ዐርብ ፡ ይሸበራል ፡ ኢየሩሳሌም ።
አንተም ፡ ጌታ ፡ አይደለህ ፡ እኔም ፡ ሎሌ ፡
የየሩሳሌም ፡ ሰው ፡ ካልሜነ ፡ በርሞሌ ።
አባ ፡ ታጠቅ ፡ ካሳ ፡ ነገር ፡ ሲያሰላስል ፡
ባሕሩን ፡ ያስባል ፡ መረብ ፡ ጣይ ፡ ይመስል ።
የታጠቅ ፡ ፈረሶች ፡ እንዴት ፡ ያሸካካሉ ፡
ባሕር ፡ ማዶ ፡ ጨፌ ፡ መልቀም ፡ ያስባሉ ።
በሱ ፡ አልተዠመረ ፡ በመርከብ ፡ ላይ ፡ መሄድ ፡
ሴቷ ፡ እንኳ ፡ ማክዳ ፡ በባሕር ፡ ላይ ፡ ስትወርድ ።
አበሻ ፡ በመላው ፡ ምን ፡ ያኰመተምታል ፡
በመርከብ ፡ ተሻግሮ ፡ ገና ፡ ባሕር ፡ ይዘምታል ።
የታጠቅ ፡ ጐራዴ ፡ ብረት ፡ የነበረ ፡
እየቀላ ፡ ሄደ ፡ ደም ፡ እየመሰለ ፡ (ቱርክ ፡ እየመሰለ) ።
ፈረሱ ፡ አባ ፡ ታጠቅ ፡ ስሙ ፡ ቴዎድሮስ ፡
ጠላት ፡ የሚበትን ፡ እንዳውሎ ፡ ነፋስ ።
ታጠቅን ፡ ባል ፡ ብሎ ፡ ማን ፡ አምኖ ፡ ይቈርባል ፡
ሴሰኛውን ፡ ጐበዝ ፡ ያራቱን ፡ ማዕዘን ፡ ባል ።
የሸዋ ፡ የጐጃም ፡ የወሎ ፡ የትግሬ ፡ ተበትኖ ፡ ከብቱ ፡
ገዛው ፡ አባ ፡ ታጠቅ ፡ ሰብስቦ ፡ በሀብቱ ።

ራሳቸውም ፡ ደስ ፡ ባላቸው ፡ ቀን ፡ «መይሳው ፡ ካሳ ፡ ባጭር ፡ ታጣቂ ፡ ዘመድ ፡ ከዘመድ ፡ አደባላቂ ፡ የኢትዮጵያ ፡ ባል ፡ የኢየሩሳሌም ፡ እጮኛ» ፡ እያሉ ፡ ይፎክሩ ፡ ነበር ፡ ይባላል ። ዳሩ ፡ ግን ፡ ምን ፡ ይሆናል ፡ በዚህ ፡ አሳባቸው ፡ ላይ ፡ ተስፋ ፡ ያደረጉት ፡ የእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ ሳይተባበርላቸው ፡ ቀረ ። እሱ ፡ እንኳ ፡ ቀርቶ ፡ በኢትዮጵያ ፡ አውራጃ ፡ በጐጃም ፡ በጐንደር ፡ በትግሬ ፡ በሸዋ ፡ ያለው ፡ ባላባት ፡ ከነሕዝቡ ፡ ቢያብርላቸው ፡ ኖሮ ፡ ወዲያው ፡

ጦርነት ፡ አንሥተው ፡ አሰቡበት ፡ ዲካ ፡ ለመድረስ ፡ ሳይጠጉ ፡ አይቀሩም ፡ ነበር ።

ምዕራፍ ፡ ፲ ።

የዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ብስጭት ፡ —የካፒቴን ፡ እስራትና ፡ ራሳም ፡ ተልኮ ፡ እንደ ፡ መጣ ።

በትግሬ ፡ ደጃች ፡ በዝብዝ ፡ ካሳ ፡ (ዐፄ ፡ ዮሐንስ) ፡ በላስታ ፡ ዋግ ፡ ሥዩም ፡ ጐበዜ ፡ (ዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ) ፡ በሸዋ ፡ ከመቅደላ ፡ ያመለጡት ፡ ምኒልክ ፡ (ዐፄ) ፡ ሌሎቹም ፡ ባላባቶችና ፡ ሹማምቶች ፡ በዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ላይ ፡ ተነሡባቸው ። ለዚሁም ፡ የሚወዷቸው ፡ ባለቤታቸው ፡ እቴጌ ፡ ምንትዋብ ፡ ሞተው ስለ ፡ ነበረ ፡ የሚጽናኑበት ፡ ጠፋ ።

ከዚያ ፡ ጊዜ ፡ አንሥቶ ፡ (ካ፲፰፻፵፰-፷) ፡ ከብስጭት ፡ የተነሣ ፡ ራሳቸው ፡ እንደ ፡ ዞረ ፡ ያኽል ፡ ሆኑ ። አንዳንድ ፡ የዐፄ ፡ ቴዎድሮስን ፡ ታሪክ ፡ የጻፉ ፡ ብዙ ሰው ፡ ያለፍርድ ፡ እየገደሉ ፡ ከሕግ ፡ የወጡት ፤ ሰው ፡ መድኃኒት ፡ አቅምሷቸው ፡ ነው ፡ ይላሉ ። መድኀኒት ፡ ያቀመሳቸው ፡ ግን ፡ ማን ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ አይታወቅም ። ይኸውም ፡ እንዳይባል ፡ ብዙ ፡ ደም ፡ በሚያፈሱበትና ፡ ከእንግሊዝም ፡ ጋራ ፡ በሚዋጉበት ፡ ጊዜ ፡ ይናገሩት ፡ የነበረው ፡ ንግግር ፡ መድኀኒት ፡ ከቀመሰ ፡ ይልቅ ፡ አእምሮው ፡ ትክክል ፡ ከሆነ ፡ ሰው ፡ የተሻለ ፡ ነበር ። የሆነ ፡ ሆኖ ፡ በመድኀኒትም ፡ ቢሆን ፡ ያለመድኀኒትም ፡ ቢሆን ፡ ከዚያ ፡ ጊዜ ፡ አንሥተው ፡ ከጳጳሱም ፡ ከካህናቱም ፡ ከመኳንንቱም ፡ ከተራው ፡ ሕዝብም ፡ ከነጭም ፡ ጠበኛ ፡ ሆኑ ፤ በፊታቸውም ፡ በታማኝነት ፡ የሚገመት ፡ ጠፋ ።

ካህናቱን ፡
ይህ ፡ አርግራጊ ፡
አቴና ፡ ወጊ ፡
ራሱን ፡ ታጣቂ ፡
ወገቡን ፡ ሰባቂ ፡
እያሉ ፡ ይዘልፉት ፡ ዠመር ።

ካንዱ ፡ አገር ፡ ወዳንዱ ፡ አገር ፡ ሲዘዋወሩ ፡ በክበሮ ፡ በጽናጽል ፡ ሊቀበላቸው ፡ የሚመጣውን ፡ ካህን ፡ በወታደር ፡ እያስከበቡ ፡ በጥይት ፡ ያስደበድቡት

ዡመር ። ጳጳሱንም ፡ ተጣልተው ፡ በግዞት ፡ ወደ ፡ መቅደላ ፡ ሰደዷቸው ፡ ባጠ ገባቸው ፡ የነበሩትንም ፡ ነጮች ፡ ይልቁንም ፡ ካሜሮንን ፡ አንተ ፡ ነኽ ፡ የከዳ ኸኝ ፡ ብለው ፡ ሁሉንም ፡ አሰሯቸው ። ስለዚህ ፡ የካፒቴን ፡ ካሜሮን ፡ መታ ሰር ፡ በእንግሊዝ ፡ አገር ፡ በተሰማ ፡ ጊዜ ፡ በአደን ፡ ምክትል ፡ የፖለቲክ ፡ ሥራ አስኪያጅ ፡ የነበረው ፡ ሆርሙዝድ ፡ ራሳም ፡ የሚባለው ፡ የሜስፖታሚያ ፡ ተወላጅ ፡ የአፍሪቃ ፡ ምሥራቅን ፡ አገር ፡ ጠባይና ፡ ባህል ፡ ያውቃል ፡ በማ ለት ፡ ተመርጦ ፡ ወደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ሄዶ ፡ በዕርቅ ፡ እስረኞቹን ፡ አስፈትቶ ፡ እንዲመለስ ፡ የእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ስጦታ ፡ አሲዞ ፡ ላከው ። ራሳምም ፡ አገርዎን ፡ ለመጐብኘት ፡ ከእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ ተልኬ ፡ እመ ጣለሁና ፡ እንዲፈቀድልኝ ፡ ብሎ ፡ ሁለት ፡ ጊዜ ፡ ለንጉሡ ፡ ላከባቸው ። ንጉ ሡም ፡ ከዚህ ፡ ቀደም ፡ ለንግሥት ፡ ቢክቶርያ ፡ የላኩት ፡ ደብዳቤ ፡ መልስ ፡ ሳያ ገኝ ፡ የቀረውን ፡ ብድር ፡ ለመመለስ ፡ ሲሉ ፡ በፍጹም ፡ መልስ ፡ ሳይሰጡት ፡ ቈይተው ፡ ባመቱ ፡ ፪ኛ ፡ በላከባቸው ፡ ጊዜ ፡ ብቻ ፡ ፈቃዳቸው ፡ መሆኑን ፡ ካስታወቁት ፡ በኋላ ፡ ራሳምና ፡ ተከታዮቹ ፡ በትግሬ ፡ የሸፈቱት ፡ አደጋ ፡ እንዳ ያደርጉባቸው ፡ ከአደን ፡ በካይሮ ፡ ዞረው ፡ በሱዳን ፡ በኩል ፡ አልፈው ፡ መተማ ደረሱ ።

ዐፄ ፡ ቴዎድሮስም ፡ መተማ ፡ መድረሳቸውን ፡ ወዲያው ፡ እንደ ፡ ሰሙ ፡ ተቀባይ ፡ ላኩ ። መልክተኞቹ ፡ ንጉሡ ፡ እነበሩበት ፡ እዳሞት ፡ ድረስ ፡ ይዘዋ ቸው ፡ መጥተው ፡ ተገናኙ ። ወዲያውም ፡ ካሜሮንን ፡ ያሰሩበት ፡ ምክንያት ፡ የሚገባቸውን ፡ ክብር ፡ በማጕደል ፡ መሆኑን ፡ ካስረዱ ፡ በኋላ ፡ አሁን ፡ ግን ፡ የንግሥት ፡ ቢክቶርያ ፡ ደብዳቤ ፡ ከመጣልኝ ፡ እለቃለሁ ፡ ብለው ፡ እስረኞቹን ፡ ፈተው ፡ አስረከቡት ። እሱም ፡ እነሱን ፡ ይዞ ፡ ወዳግሬ ፡ እሄዳለሁና ፡ ያሰናብ ቱኝ ፡ ብሎ ፡ አሰናብተውት ፡ ነበር ፡ በኋላ ፡ የእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ ከኔ ፡ ጋራ ፡ የተላላከው ፡ ከቱርክ ፡ መንግሥት ፡ ውስጥ ፡ ውስጡን ፡ ተስማምቶ ፡ ለእስረኞች ፡ ነፃነት ፡ ሲል ፡ ኖሯልን ፡ በማለት ፡ ተጠራጥረው ፡ አሰናብተዋ ቸው ፡ የነበሩትን ፡ ነጮች ፡ እንደ ፡ ገና ፡ መልሰው ፡ ሁሉንም ፡ አሰሯቸው ። የታሠሩትም ፡ ራሱ ፡ ቆንሲሉ ፡ ካሜሮን ፡ አዲሱ ፡ መልክተኛ ፡ ራሳም ፡ ፍላድ ፡ ፕሪዶ ፡ ብላንክ ፡ ኮራንስ ፡ ፒየትሮስቲርን ፡ ባርዴል ፡ ኤስሌር ፡ ሮዚንታል ፡ ከሚስቱና ፡ ከልጁ ፡ ጋር ፡ ከነዚህም ፡ በቀር ፡ በድምሩ ፡ ፴ ፡ የሚሆኑ ፡ አሉ ። ቀጥሎም ፡ ባገሬ ፡ ውስጥ ፡ መድፍና ፡ ጠመንዣ ፡ የሚሠራበት ፡ ቤት ፡ ለማ ቆም ፡ በጋፋት ፡ ዡምሪያለሁና ፡ የዚህን ፡ ሥራ ፡ የሚያውቁ ፡ በርከት ፡ ያሉ ፡ ሰዎች ፡ ከነመሣሪያቸው ፡ የእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ ካላከልኝ ፡ እነዚህን ፡ እስ

እስረኞቹ

ከራንስ ራሳም ስቴርንና ፕሪዶ ሙሴ ሮዜንታል ከሚስቱና ከልጁ ጋር ብላንክ ጴጥሮስ ካሜሮን

ረኞች ፡ ለመልቀቅ ፡ አልችልም ፡ ብለው ፡ ስላስታወቁ ፡ ይኸንኑ ፡ ራሳም ፡ በደብዳቤ ፡ አድርጎ ፡ ፍላድ ፡ የሚባለውን ፡ የጀርመኑን ፡ ተወላጅ ፡ ወደ ፡ እንግሊዝ ፡ አገር ፡ ላከው ። የነዚህም ፡ መልክተኞች ፡ እስራት ፡ በእንግሊዝ ፡ አገር ፡ ሁለተኛ ፡ ሲሰማ ፡ የእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ በዓለም ፡ ያን ፡ ጊዜም ፡ እንደ ፡ ዛሬ ፡ ታላቅ ፡ የተከበረ ፡ መንግሥት ፡ ሆኖ ፡ ይህ ፡ የዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሥራ ፡ ክብሩን ፡ የሚያዋርድበት ፡ በመሆኑ ፡ ይፈቱ ፡ እንደሆን ፡ ይፍቱ ፡ አለዚያ ፡ ወገኖቻችንን ፡ በጦር ፡ ኀይል ፡ እንፈታቸዋለን ፡ የሚል ፡ ደብዳቤ ፡ አሲዞ ፡ ፍላንድን ፡ መልሶ ፡ ወደ ፡ ጐንደር ፡ ላከ ። ፍላንድም ፡ እንደ ፡ መጣ ፡ መልክቱን ፡ ነግሮ ፡ የእንግሊዝን ፡ መንግሥት ፡ ታላቅነት ፡ እየገለጸ ፡ ከእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ ጋራ ፡ እንዳይዋጉ ፡ በወዳጅነት ፡ ለዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሲያስረዳቸው ፡ ንጉሡ ፡ ግን ፡ የጦርነት ፡ ድል ፡ በእግዚአብሔር ፡ እጅ ፡ ነው ፡ እንጂ ፡ በታላቅነት ፡ አይደለም ፡ ብለው ፡ መልስ ፡ ሰጥተው ፡ ለጦርነት ፡ ይዘጋጁ ፡ ዠመር ።

የእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ የታሰሩትን ፡ እስረኞች ፡ በጦርነት ፡ እንጂ ፡ በመላክትና ፡ በገጸ ፡ በረከት ፡ ማባባል ፡ ለማስፈታት ፡ አለመቻሉን ፡ ስለ ፡ ተረዳው ፡ ግድ ፡ ጦርነት ፡ ማስፈለጉን ፡ ሎንዶን ፡ ያለው ፡ ምክር ፡ ቤት ፡ ቈረጠ ። ስለዚህ ፡ የእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ መዠመሪያ ፡ በፕሎውዴን ፡ ቀጥሎ ፡ በካፒቴን ፡ ካሜሮን ፡ የፈረንሳዊ ፡ መንግሥት ፡ በኮንት ፡ ሩሴል ፡ በኩል ፡ በኢትዮጵያ ፡ ላይ ፡ ያላቸውን ፡ ክብርና ፡ ጥቅም ፡ በማበላለጥ ፡ የፖለቲካ ፡ ግድያ ፡ ካደረጉ ፡ በኋላ ፡ የሁለቱም ፡ መንግሥት ፡ የፖለቲካ ፡ እርምጃ ፡ በደጃች ፡ ንጉሤ ፡ መሞትና ፡ በካፒቴን ፡ ካሜሮን ፡ እስራት ፡ ተደናቀፈ ።

ምዕራፍ ፡ ፲፩ ።

ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ብዙ ፡ ደም ፡ በግፍ ፡ እንዳፈሰሱ ።

የጐጃም ፡ ገዥ ፡ ደጃች ፡ ተድላ ፡ ጓሉ ፡ የሚባሉት ፡ ከመሞታቸው ፡ በፊት ፡ ሸፍተው ፡ ስለ ፡ ነበረ ፡ ከርሳቸው ፡ ጦር ፡ የተማረከውንና ፡ ርሳቸውን ፡ ተቀብሎ ፡ አስተናግዷል ፡ የተባለውን ፡ አገር ፡ ሕዝቡን ፡ ሰብስበው ፡ እጅና ፡ እግሩን ፡ እየቈረጡ ፡ ፈጁት ። ከመቅደላ ፡ የምኒልክን ፡ ማምለጥ ፡ እንደ ፡ ሰሙ ፡ የታሰሩትን ፡ የወሎ ፡ መኳንንቶችና ፡ የወይዘሮ ፡ ወርቂትን ፡ ልጅ ፡ አምጡልኝ፡

ብለው ፡ እጅና ፡ እግራቸውን ፡ እየቈረጡ ፡ ገደል ፡ ያስጥሏቸው ፡ ዠመር ። ወደዚኄም ፡ በሄዱ ፡ ጊዜ ፡ የባላገሩን ፡ ቤት ፡ እየበረበሩ ፡ ከቤቱ ፡ ዕቃው ፡ ተዘርፎ ፡ ሲያልቅ ፡ በጓሮው ፡ ያለውን ፡ አታክልት ፡ እየጨፈጨፉ ፡ እንዳይበቅል ፡ ከሥሩ ፡ አስነቀሉት ። ቈሙንም ፡ ከብት ፡ ከበጌምድር ፡ ባላገር ፡ ዘርፈው ፡ ደብረ ፡ ታቦር ፡ አምጥተው ፡ ለወታደሮቻቸው ፡ አከፋፈሉት ። ደግሞ ፡ የሚጫና ፡ የአገው ፡ መኳንንት ፡ የክዳት ፡ ነገር ፡ ተገኝቶባቸው ፡ ፴፻ ፡ የሚሆኑ ፡ ተይዘው ፡ እኽልና ፡ ውሃ ፡ እንዳያገኙ ፡ ተከልክለው ፡ ነበርና ፡ ከነዚሁ ፡ ውስጥ ወሰን ፡ ቢሰውር ፡ የሚባል ፡ ባለባት ፡ እባክዎ ፡ ጃንሆይ ፡ ፳፻ ፡ ብር ፡ ከፍዬ ፡ አንድ ፡ ዋንጫ ፡ ውሃ ፡ ልጠጣ ፡ ብሎ ፡ ለምኖ ፡ ነበር ፡ ነገር ፡ ግን ፡ ሊያገኝ ፡ አልቻለምና ፡ በውሃ ፡ ጥም ፡ ሞተ ። ሚስቱም ፡ እንደዚህ ፡ ብላ ፡ አለቀሰችለት ፡ ይባላል ።

ጌታ ፡ የጌታው ፡ ልጅ ፡ ወሰን ፡ ቢሰውር ፡
ውሃ ፡ ልግዛ ፡ ይላል ፡ ባምስት ፡ መቶ ፡ ብር ።

ቀጥሎም ፡ በጥፋትም ፡ ያለጥፋትም ፡ የሚያዘውን ፡ ሰው ፡ ወንዱንም ፡ ሴቱንም ፡ ሕፃኑንም ፡ ባንድነት ፡ እየሰበሰቡ ፡ ሰቀላ ፡ ቤት ፡ ውስጥ ፡ እያገቡ ፡ ቤቱን ፡ ከውጭ ፡ እየዘጉ ፡ አዲስ ፡ ቅጣት ፡ ፈጥረው ፡ ያቃጥሉት ፡ ነበር ። ከዚህም ፡ በቀር ፡ በመንገድ ፡ የሚሄደው ፡ ሲያርስም ፡ የተገኘው ፡ እየተሰበሰበ ፡ ያለጥፋት ፡ ተደበደበ ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ አልቃሽ ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ያለውን ፡ ገጠመኝ ።

ሞጣ ፡ ቀራንዮ ፡ ምነው ፡ አይታረስ ፡
በሬሳ ፡ ላይ ፡ መጣሁ ፡ ከዚያ ፡ እስከዚህ ፡ ድረስ ።
በሰንሰለት ፡ ታስሮ ፡ ዓመት ፡ ካራት ፡ ወር ፡
ማንን ፡ ዋስ ፡ አገኝቶ ፡ ተፈታ ፡ ጐንደር ።
አንጥረኛው ፡ ብዙ ፡ ከንጉሡ ፡ ቤት ፡
ባላልቦ ፡ አደረጉት ፡ ይህን ፡ ሁሉ ፡ ሴት ።

ወንድሟና ፡ አባቷ ፡ በግፍ ፡ የተሰቀሉባት ፡ አንዲት ፡ ሴት ፡ ከንዴት ፡ የተነሣ ፡ ቢገድሉኝም ፡ ይግደሉኝ ፡ ስትል ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ያለውን ፡ ገጠመች

ጠጅም ፡ እንዳያምረኝ ፡ ድሮ ፡ ጠጥቻለሁ ፡
ሥጋም ፡ እንዳያምረኝ ፡ ቋንጣ ፡ ሰቅያለሁ ፡
ቢሻኝ ፡ ከወንድሜ ፡ ካባቴ ፡ እበላለሁ ።
አንድ ፡ እግር ፡ በርበሬ ፡ መንቀል ፡ አቅቷችሁ ፡
አንድዶ ፡ ለብልቦ ፡ አቃጥሎ ፡ ይፍጃችሁ ።
ሺ ፡ ፈረስ ፡ ከኋላው ፡ ሺ ፡ ፈረስ ፡ ከፊቱ ፤
ሺ ፡ ብረት ፡ ከኋላው ፡ ሺ ፡ ብረት ፡ ከፊቱ ፤
ይህን ፡ ሳታይ ፡ ሞተች ፡ ኮሶ ፡ ሻጭ ፡ እናቱ ።
ይህንን ፡ ሲሰማ ፡ ያጐራል ፡ ላመሉ ፤
ማናትም ፡ ቢላችሁ ፡ ምንትዋብ ፡ ናት ፡ በሉ ።

ይህችም ፡ ሴት ፡ ተይዛ ፡ እንጉሡ ፡ ፊት ፡ ከቀረበች ፡ በኋላ ፡ በኔ ፡ እጅ ፡ ሞተሽ ፡ ሰማዕትነት ፡ ለመቀበል ፡ አስበሻልና ፤ እኔ ፡ ደግሞ ፡ አልገድልሽም ፡ ብለው ፡ በሰላም ፡ ወደ ፡ ቤቷ ፡ አሰናበቷት ፡ ይባላል ።

ምዕራፍ ፡ ፲፪ ።

ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ወደ ፡ መቅደላ ፡ እንደ ፡ ተጓዙ ፤— እቴጌ ፡ ጥሩ ፡ ወርቅ ፡ አባታቸውን ፡ እንደ ፡ ተረዱ ።

ንጉሡ ፡ በበጌምድር ፡ ሳሉ ፡ ወታደሮቻቸው ፡ የዘረፋትን ፡ እኽልና ፡ ከብት ፡ ጦርነት ፡ በሚያደርጉበት ፡ ጊዜ ፡ ሥንቅ ፡ እንዲሆናቸው ፡ ከብቱን ፡ እያስነዱ ፡ እኽሉንም ፡ ወታደር ፡ ጭኖ ፡ ወደ ፡ ደብረ ፡ ታቦር ፡ ተጓዙ ። ደብረ ፡ ታቦርም ፡ ደርሰው ፡ ጥቂት ፡ ቀን ፡ ከቈዩ ፡ በኋላ ፡ ከእንግሊዝ ፡ ጋራ ፡ በሚዋጉበት ፡ ቀን ፡ የጦር ፡ ሠራዊት ፡ ማረፊያና ፡ መዋጊያ ፡ ስፍራ ፡ እንዲሆናቸው ፡ መቅደላን ፡ ገና ፡ አስቀድመው ፡ ባሳባቸው ፡ መድበውት ፡ ነበርና ፤ አራት ፡ ሺሕ ፡ ብረት ፡ በያዘ ፡ የጦር ፡ ሠራዊትና ፡ ስሳ ፡ ሺሕ ፡ በሚሆን ፡ ተከታይ ፡ ሕዝብ ፡ ታጅበው ፡ በጋፋት ፡ ያሠሩትን ፡ መድፍ ፡ በከብትና ፡ በሰው ፡ ትከሻ ፡ እያስጐተቱ ፡ ወደ ፡ መቅደላ ፡ ሲጓዙ ፡ የባለቤታቸው ፡ የእቴጌ ፡ ጥሩ ፡ ወርቅ ፡ አባት ፡ ደጃች ፡ ውቤ ፡ ሞቱ ። መርዶውም ፡ እንደ ፡ ደነቡ ፡ በማለዳ ፡ ለእቴጌዪቱ ፡ ከተነገረ ፡ በኋላ ፡ ይለቀስ ፡ ዠመር ። በዚህ ፡ ለጦርነት ፡ በሚዘጋጁበት ፡ ጊዜ ፡ በጦርነትም ፡ በዘ

ረፋም ፡ በጕዞም ፡ ዘመዴ ፡ ሞተ ፡ ብሎ ፡ ማንም ፡ እንዳያለቅስ ፡ ተከልክሎ ፡ ነበርና ፡ በደጃች ፡ ውቤ ፡ መርዶ ፡ ምክንያት ፡ ሲለቀስ ፡ ሁሉም ፡ በዚያ ፡ ቀን ፡ የሞተውን ፡ ዘመዱን ፡ እያስታወሰ ፡ ስላለቀሰ ፡ አንዲት ፡ የበጌምድር ፡ አልቃሽ ፡ እንዲህ ፡ ስትል ፡ አለቀሰች ።

የኔታ ፡ ደጃዝማች ፡ ሁል ፡ ጊዜ ፡ ደግነት ፡
ዛሬ ፡ እንኳ ፡ ለድኻው ፡ እንባ ፡ አተረፉለት ።

የኀዘኑም ፡ ቀን ፡ ከተፈጸመ ፡ በኋላ ፡ የሚያስቸግረውን ፡ መንገድ ፡ በብርታትና ፡ በግሥጋሤ ፡ አልፈው ፡ መቅደላ ፡ ደረሱ ። በጕዞውም ፡ ጊዜ ፡ ያንዱን ፡ ባላገር ፡ ከብትና ፡ የሚወዳትን ፡ ሚስቱን ፡ አንድ ፡ ወታደር ፡ ቀምቶ ፡ ስለ ፡ ወሰደበት ፡ ላቤቱታ ፡ ወደ ፡ ንጉሡ ፡ ሄዶ ፡ ወደ ፡ ሰማይ ፡ አንጋጦ ፡ አቤት ፡ አቤት ፡ ሲል ፡ ንጉሡ ፡ ሰምተው ፡ ለምን ፡ ወደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ታሳጣኛለኽ ? እኔ ፡ ብሞት ፡ ትወዳለኽን ? ቢሉት ፡ « ጃንሆይ ፡ እባክዎ ፡ አያስጐምዡኝ ፡ » ብሎ ፡ መለሰላቸው ፡ ይባላል ። እሳቸውም ፡ ይህን ፡ ንግግር ፡ ከብስጭትና ፡ ከንዴት ፡ የተነሣ ፡ መሆኑን ፡ አመዛዝነው ፡ ሊቀጡት ፡ አልፈለጉም ።

ወዲያውም ፡ መቅደላ ፡ እንደ ፡ ደረሱ ፡ እስረኛውን ፡ እፊታቸው ፡ እያቀረቡ ፡ ኀጢአቱ ፡ የቀለለውን ፡ በነፃ ፡ ሲለቁ ፡ ኀጢአቱ ፡ የከበደውንና ፡ የከዳቸውን ፡ እመቅደላ ፡ አፋፍ ፡ ላይ ፡ እያወጡ ፡ ገደል ፡ ያስጥሉት ፡ ዠመር ። በዚያ ፡ ጊዜ ፡ በመንገድ ፡ የሚያልፍ ፡ አንድ ፡ መነኵሴ ፡ መንገዱን ፡ ትቶ ፡ ይህን ፡ ጕድ ፡ አያለሁ ፡ ብሎ ፡ ሲጠጋ ፡ እሱንም ፡ አሲዘው ፡ ገደል ፡ ሰደዱት ።

ምዕራፍ ፡ ፲፫ ።

የእንግሊዝ ፡ የጦር ፡ ሠራዊት ፡ መምጣት ።

የእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ ወደ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ለሚልከው ፡ የጦር ፡ ሠራዊት ፡ ጠቅላይ ፡ አዛዥ ፡ ጀኔራል ፡ ሮቤርት ፡ ከርኔሌስ ፡ ናፒየር ፡ የሚባለውን ፡ ሾመ ። ጀኔራል ፡ ናፒየርም ፡ ከልጅነቱ ፡ ዠምሮ ፡ በህንድ ፡ አገር ፡ ሲኖር ፡ የወታደርነትና ፡ የመሐንዲስነት ፡ ትምህርት ፡ የተማረ ፡ ነው ። ህንዶች ፡ በሸፈቱም ፡ ጊዜ ፡ ደኅና ፡ ሙያ ፡ ሠርቶ ፡ ነበርና ፡ ስሙና ፡ ዝናው ፡ በእንግሊዝ ፡ የጦር ፡ ሠራዊት ፡ ውስጥ ፡ በጣም ፡ የታወቀ ፡ ነበር ። ከእንግሊዝ ፤ አገር ፡ ወታ

ደር ፡ ለማምጣት ፡ ያን ፡ ጊዜ ፡ የስዌዝ ፡ በር ፡ አልተከፈተም ፡ ነበርና ፡ አራት ፡ ሺህ ፡ የእንግሊዝ ፡ ስምንት ፡ ሺህ ፡ የህንድ ፡ ወታደሮች ፡ ይዞ ፡ ከህንድ ፡ ወደ ፡ ዙላ ፡ (ዙላ ፡ በምጥዋ ፡ አጠገብ ፡ ያለ ፡ የጥንት ፡ የወደብ ፡ ከተማ ፡ ነው) ፡ መጥቶ ፡ ሰፈረ ። ከነዚህ ፡ ወታደሮች ፡ በቀር ፡ መንገድና ፡ ድልድይ ፡ የሚሠሩ ፡ ሥንቅና ፡ መሣሪያ ፡ የሚያግዙ ፡ ኻያ ፡ ስድስት ፡ ሺሕ ፡ ሰዎች ፡ ነበሩ ። ዙላም ፡ ሆነው ፡ ወደ ፡ መቅደላ ፡ የሚያደርሰውን ፡ መንገድ ፡ ሲመርጡ ፡ ወዲያው ፡ ከዙላ ፡ ወደ ፡ ሰናዓፌ ፡ የሚወስድ ፡ የጥንት ፡ ስልት ፡ መንገድ ፡ አገኙ ። ከዙላ ፡ እስከ ፡ ሰናዓፌ ፡ ርቀቱ ፡ መቶ ፡ ኪሎ ፡ ሜትር ፡ ነው ።

በዚህ ፡ ጊዜ ፡ በንጉሡ ፡ በዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ላይ ፡ ከሸፈቱት ፡ ከትግሬ ፡ ሹማምቶች ፡ ከነደጃች ፡ በዝብዝ ፡ ካሳ ፡ ከላስታው ፡ ከነዋግ ፡ ሥዩም ፡ ጐበዜ ፡ መላላክ ፡ ዠምረው ፡ የትግሬና ፡ የላስታ ፡ ሕዝብም ፡ የእንግሊዝ ፡ ወታደር ፡ መምጣት ፡ ደስ ፡ ብሎት ፡ መንገድ ፡ እየመራ ፡ በማንኛውም ፡ ነገር ፡ ይረዳቸው ፡ ዠመር ። እንግሊዞችም ፡ በሺሕ ፡ ፲፰፻፷ ፡ ዓ ፡ ም ፡ በየካቲት ፡ ወር ፡ በሙሉ ፡ ተጕዘው ፡ ከዙላ ፡ ተነሥተው ፡ እስከ ፡ ሰናዓፌ ፡ ሲደርሱ ፡ ምንም ፡ መንገዳቸውን ፡ የሚያሰናክል ፡ ነገር ፡ አልገጠማቸውም ። ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ እንኳን ፡ ጦር ፡ በላያቸው ፡ ሲመጣና ፡ በላያቸው ፡ ጦር ፡ ለማድረግ ፡ የሚዘጋጀውን ፡ አለበት ፡ ድረስ ፡ እየገሠገሡ ፡ ሄደው ፡ ድል ፡ ሲያደርጉ ፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ወታደር ፡ ከድቷቸው ፡ እግዚአብሔርና ፡ ሕዝብም ፡ እንደ ፡ ጠላቸው ፡ ተረድተው ፡ የሚመጣብኝን ፡ እዚሁ ፡ እመከታለሁ ፡ ብለው ፡ እዚያው ፡ እመቅደላ ፡ ምሽግ ፡ ተቀመጡ ፡ እንጂ ፡ ሄደው ፡ ለመግጠም ፡ ወይም ፡ የደፈጣ ፡ አደጋ ፡ አድርገው ፡ የጠላታቸውን ፡ እርምጃ ፡ ለማሰናከል ፡ አልቻሉም ። ጀኔራል ፡ ናፒየር ፡ ሰናዓፌ ፡ ሆኖ ፡ ከትግሬና ፡ ከላስታ ፡ ሹማምት ፡ ጋራ ፡ ስምምነቱን ፡ ከፈጸመ ፡ በኋላ ፡ በነሱ ፡ እየተረዳ ፡ ከሰናዓፌ ፡ በአጋሜና ፡ በአሸንጌ ፡ በኩል ፡ አድርጎ ፡ በዋድላ ፡ አጠገብ ፡ ካለው ፡ ሣንሣራ ፡ ከሚባለው ፡ ስፍራ ፡ ደረሰ ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ የዐፄ ፡ ቴዎድሮስን ፡ ውድቀት ፡ የሚመኘው ፡ መኳንንትና ፡ ሹማምት ፡ ከነወታደሩ ፡ እየተሰበሰበ ፡ በእንግሊዝ ፡ የጦር ፡ ሠራዊት ፡ ጐን ፡ ይሰለፍ ፡ ነበር ።

37

ምዕራፍ ፡ ፲፬ ።

የእሮጌ ፡ ጦርነት ፡ — የዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ዕረፍት ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ጀኔራል ፡ ናፒየር ፡ ዋድላ ፡ ላይ ፡ ሆኖ ፡ የታሰሩትን ፡ እስረኞች ፡ ፈተው ፡ ይላኩልኝ ፡ የሚል ፡ ደብዳቤ ፡ ለዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ልኮባቸው ፡ መልስ ፡ ሳይሰጡት ፡ ስለ ፡ ቀሩ ፡ ከነጦር ፡ ሠራዊቱ ፡ ዋድላን ፡ ትቶ ፡ ወደ ፡ ደላንታ ፡ መጣ ። በዚህም ፡ በደላንታና ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ባሉበት ፡ ምሽግ ፡ መካከል ፡ በሽሎ ፡ የሚባለው ፡ ወንዝ ፡ ነበር ። ከወንዙ ፡ በደቡብ ፡ ወገን ፡ በእሮጌ ፡ ትይዩ ፡ ያለውን ፡ ፋህላ ፡ ሥላሴ ፡ የሚባለውን ፡ ንጉሡ ፡ አስመሽገው ፡ ራሳቸው ፡ እስላምጌ ፡ ተቀምጠው ፡ ነበር ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ የክብር ፡ ልብሳቸውን ፡ ለብሰው ፡ ባጠገባቸው ፡ ላለው ፡ ወታደር ፡ ድፍረትና ፡ ግለት ፡ የሚሰጥ ፡ ንግግር ፡ አድርገው ፡ ሲጨርሱ ፡ የእንግሊዝ ፡ ያንድ ፡ ክፍል ፡ የጦር ፡ ሠራዊት ፡ የበሽሎን ፡ ወንዝ ፡ ተሻግሮ ፡ ወደ ፡ እሮጌ ፡ ሲመጣ ፡ ቀድሞ ፡ በወዳጅነት ፡ ጊዜ ፡ ከእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ በተላከላቸው ፡ በሩቅ ፡ በሚያሳይ ፡ መነጽር ፡ ተመለከቱ ። ወዲያውም ፡ የተጠመደው ፡ መድፍ ፡ እንዲተኰስ ፡ ትእዛዝ ፡ ሰጡ ። ዳሩ ፡ ግን ፡ በመዠመሪያ ፡ ጊዜ ፡ በራሳቸው ፡ ስም ፡ የሚጠራ ፡ «ቴዎድሮስ» ፡ የሚባለው ፡ መድፋቸው ፡ ስለ ፡ ፈነዳ ፡ እግዚአብሔር ፡ የመንግሥታቸውን ፡ ፍጻሜ ፡ እንዳቀረበው ፡ ተረዱት ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ ከልብ ፡ የሚያምኗቸውን ፡ የጦር ፡ አዛዦቻቸውን ፡ ፊታውራሪ ፡ ገብርዬን ፡ ልከው ፡ ፊታውራሪ ፡ ገብርዬም ፡ ከነወታደራቸው ፡ እጦር ፡ ማኸል ፡ ገብተው ፡ ሲዋጉ ፡ እነዚያ ፡ ደኅና ፡ ስፍራ ፡ ይዘው ፡ ይጠባበቋቸው ፡ ኖሮ ፡ ወዲያው ፡ መትረየሳቸውን ፡ ደግነው ፡ ፈጁዋቸው ። ፊታውራሪ ፡ ገብርዬም ፡ በዠግንነት ፡ ከተዋጉ ፡ በኋላ ፡ ስለ ፡ ጌታቸው ፡ ክብር ፡ ሕይወታቸውን ፡ በጦርነቱ ፡ ሜዳ ፡ ላይ ፡ አሳለፉ ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ንጉሡ ፡ ከሞት ፡ የተረፈው ፡ ሸሽቶ ፡ ሲመጣና ፡ ይልቁንም ፡ የታማኛቸውን ፡ የፊታውራሪ ፡ ገብርዬን ፡ መሞት ፡ በሰሙ ፡ ጊዜ ፡ ፊታቸው ፡ ተለወጠ ፡ የኢትዮጵያን ፡ ግዛት ፡ እሰፋለሁ ፡ የማለት ፡ ተስፋቸውም ፡ ተቈርጦ ፡ የሕይወታቸው ፡ ፍጻሜ ፡ እንደ ፡ ቀረበ ፡ ተረዱት ።

ቢሆንም ፡ ሰው ፡ እስከ ፡ ተቻለው ፡ ድረስ ፡ መውጫውን ፡ ማሰቡ ፡ አይቀርምና ፡ በደቡብ ፡ በኩል ፡ ወደ ፡ ወሎ ፡ ለመሸሽ ፡ አስበው ፡ ነበር ። ዳሩ ፡ ግን ፡ መንገዱ ፡ ሁሉ ፡ ጠላታቸው ፡ በምትሆን ፡ በወይዘሮ ፡ ወርቂት ፡ ወታደሮች ፡

ስለ ፡ ተያዘ ፡ በዚያው ፡ ባሉበት ፡ ምሽግ ፡ ሆነው ፡ አማቻቸውን ፡ ደጃች ፡ ዓለሚንና ፡ ከነጮችም ፡ ጨምረው ፡ የዕርቅ ፡ ነገር ፡ ለመፈጸም ፡ ወደ ፡ ጄኔራል ናፒየር ፡ ላኩ ። ጄኔራሉም ፡ መላክተኞቹን ፡ ተገናኝቶ ፡ ንጉሡ ፡ ያሰሯቸውን ፡ የእንግሊዝ ፡ እስረኞች ፡ ለቀው ፡ እሳቸውም ፡ እጃቸውን ፡ ካልሰጡ ፡ ዕርቅ ፡ ማድረግ ፡ አይቻልም ፡ በማለት ፡ የዚህን ፡ መልስ ፡ በ፳፬ ፡ ሰዓት ፡ ውስጥ ፡ ለማወቅ ፡ እፈልጋለሁ ፡ ሲል ፡ (ኡልቲማቱም) ፡ ላከባቸው ። ንጉሡም ፡ ይኸንኑ ፡ ከደጃች ፡ ዓለሚ ፡ አፍ ፡ ከሰሙ ፡ በኋላ ፡ መልክተኞቹን ፡ አሰናብተው ፡ ወደ ፡ ፈጣሪያቸው ፡ ጸልየው ፡ ሲጨርሱ ፡ ከዚህ ፡ ቀጥሎ ፡ ያለውን ፡ ቃል ፡ ተናገሩ ። «ኀይለኞችን ፡ እንደ ፡ ሕፃን ፡ በክንዱ ፡ ይዞ ፡ የኖረ ፡ እንደኔ ፡ ያለ ፡ ወታደር ፡ ዛሬ ፡ በሰው ፡ ክንድ ፡ መያዝን ፡ ሊታገሥ ፡ አይችልም» ። ይኸንንም ፡ ተናግረው ሲጨርሱ ፡ ሽጉጣቸውን ፡ አውጥተው ፡ ሊጠጡ ፡ ሲሉ ፡ ወዲያው ፡ ባጠገባቸው ፡ ያሉት ፡ ወዳጆቻቸው ፡ ቀምተው ፡ አስጣሏቸው ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ የሚወዷቸውን ፡ የቃል ፡ ኪዳን ፡ ባለቤታቸውን ፡ እቴጌ ፡ ጥሩ ፡ ወርቅን ፡ አስጠርተው ፡ ሲያነጋግሯቸው ፡ እቴጌዪቱም ፡ ዕንባቸውን ፡ እያፈሰሱ ፡ ጨካኙን ፡ የንጉሡን ፡ መንፈስ ፡ ሲያለሰልሱ ፡ በዚያ ፡ ከቆሙት ፡ አንዱ ፡ ጃንሆይ ፡ እንግዴህ ፡ መሞታችን ፡ ካልቀረ ፡ የዚህ ፡ ጦርነት ፡ ምክንያት ፡ የሆኑትን ፡ እነዚህን ፡ የታሰሩትን ፡ እንግሊዞች ፡ መዠመሪያ ፡ ገድለን ፡ እኛም ፡ ሄደን ፡ እንሙት ፡ ብሎ ፡ አማከራቸው ። ንጉሡ ፡ ግን ፡ «ያገሬን ፡ ሕዝብ ፡ አንድ ፡ ለማድረግ ፡ እኔ ፡ ያጉላላሁት ፡ አንሶ ፡ ደግሞ ፡ እነዚህን ፡ ገድዬ ፡ ሕዝቤን ፡ በውጭ ፡ አገር ፡ ሕዝብ ፡ እንዲጠቃ ፡ አላደርግም» ፡ ብለው ፡ መለሱለት ፡ ይባላል ። ይኸውም ፡ እስከ ፡ ዛሬ ፡ ድረስ ፡ ሲያስመሰግናቸው ፡ ይኖራል ። ንጉሡ ፡ በማግስቱ ፡ የፋሲካ ፡ በዓል ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ ለጦር ፡ ሠራዊቱ ፡ እንዲሆነው ፡ ብዙ ፡ ሠንጋና ፡ በግ ፡ ከደብዳቤ ፡ ጋራ ፡ ለጄኔራል ፡ ናፒየር ፡ ላኩለት ። የደብዳቤውም ፡ ቃል ፡ ይህ ፡ ነው ።

«በሰማይ ፡ እንጂ ፡ በመሬት ፡ የማንገናኝ ፡ መሆናችንን ፡ አስቤ ፡ እጅ ምን ፡ ይስጡ ፡ ብለኽ ፡ በላክኽብኝ ፡ ጊዜ ፡ መልስ ፡ ሳልክብኽ ፡ ቀረሁ ። የፊታውራሪ ፡ ገብርዬንም ፡ ሬሳ ፡ አብረን ፡ እንቀብራለን ፡ በማለት ፡ እስካሁን ፡ ሳላስነሣ ፡ ቈየሁ ። አሁን ፡ ግን ፡ በሕይወት ፡ መኖሬ ፡ ካልቀረ ፡ እንድቀብረው፡ ፍቀዱልኝ ፡ እናንተም ፡ የምትፈልጉትን ፡ እስረኞቻችሁን ፡ ለማግኘት ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ እኔም ፡ ሁሉንም ፡ እልክላችኋለሁ» ። ለጄኔራሉ ፡ የላኳቸውን ፡ ከብቶች ፡ በደስታ ፡ ተቀብሏል ፡ ማለትን ፡ ከሐሰተኛ ፡ ሰው ፡ ሰምተው ፡ ነበር ። ከብቶቹን ፡ ግን ፡ ከድኻ ፡ የተወሰዱ ፡ ናቸው ፡ በማለት ፡ ከሰፈሩ ፡ ውጭ ፡ አድ

ርጎ ፡ ያስጠብቃቸው ፡ ነበር ፡ እንጂ ፡ በፍጹም ፡ አልነካቸውም ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ለመልእክቱ ፡ መልስ ፡ ሳያገኙ ፡ ንጉሡ ፡ ከፋህላ ፡ ተነሥተው ፡ የተረፏቸውን ፡ ጥቂት ፡ ወታደሮች ፡ አስከትለው ፡ እመቅደላ ፡ ምሽግ ፡ ገብተው ፡ በመድፍና ፡ በጥይት ፡ ከእንግሊዞች ፡ ጋራ ፡ ጦርነት ፡ ገጠሙ ። በዚሁ ፡ ጦርነት ፡ ከእንግሊዝ ፡ የጦር ፡ ሰፈር ፡ የተተኰሰ ፡ የመድፍ ፡ ጥይት ፡ የነበሩበትን ፡ መዝጊያ ፡ ሰብሮ ፡ ጣለው ። እንግሊዞችም ፡ ይዘውት ፡ የነበረው ፡ መድፍና ፡ መትረየስ ፡ አዲስ ፡ የወጣ ፡ ስለ ፡ ሆነ ፡ የመድፉ ፡ ጥይት ፡ ተተኵሶ ፡ እመሬት ፡ ካረፈ ፡ በኋላ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ እየፈነዳ ፡ የመጣውን ፡ ያኽል ፡ ደግሞ ፡ እየሄደ ፡ ጠላትን ፡ የሚጐዳ ፡ ነበር ፡ ይባላል ። ንጉሡም ፡ በመጨረሻ ፡ ባላቸው ፡ ኀይል ፡ ከጠላታቸው ፡ ተዋግተው ፡ ድል ፡ ስለ ፡ ሆኑ ፡ ባጠገባቸው ፡ የቆሙትን ፡ የሚወዷቸውን ፡ ወታደሮች ፡ ስመው ፡ እንዲሸሹ ፡ ካሰናበቷቸው ፡ በኋላ ፡ እንግሊዞች ፡ ለመማረክ ፡ ታችኛውን ፡ በር ፡ ሰብረው ፡ እየተጋፉ ፡ ሲገቡ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ወደ ፡ ላይኛው ፡ በር ፡ አልፈው ፡ በጨበጡት ፡ በገዛ ፡ ሽጉጣቸው ፡ ራሳቸውን ፡ ገድለው ፡ ወድቀው ፡ ተገኙ ።

እንግሊዞችም ፡ ወዲያው ፡ ወደ ፡ ሬሳቸው ፡ ሄደው ፡ የርሳቸው ፡ ሬሳ ፡ ለመሆኑ ፡ ሲያመነቱ ፡ ታስረው ፡ ከነበሩት ፡ እንግሊዞች ፡ ውስጥ ፡ እነካፒቴን ፡ ካሜሮን ፡ በጣም ፡ ያውቋቸው ፡ ነበርና ፡ የርሳቸው ፡ ሬሳ ፡ መሆኑን ፡ አረጋገጡ ። ከዚህ ፡ በኋላ ፡ መዠመሪያ ፡ ፎቶግራፍ ፡ አነሡዋቸው ። ወዲያው ፡ በወርቅ ፡ ግምጃ ፡ ተገንዘው ፡ በተወለዱ ፡ በ፶ኛ ፡ በነገሡ ፡ በ፲፪ኛው ፡ ዓመት ፡ በ፲፰፻፷ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ሚያዝያ ፡ ፮ ፡ ቀን ፡ ዐርፈው ፡ በመቅደላ ፡ መድኀኔ ፡ ዓለም ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ተቀበሩ ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ አልቃሾች ፡ ከዚህ ፡ በሚከተለው ፡ ግጥም ፡ አለቀሱላቸው ።

አባ ፡ ታጠቅ ፡ ካሣ ፡ ተባቴ ፡ ተባቴ ፡
አንድ ፡ ሰባራ ፡ ብረት ፡ ሳይሰጠው ፡ አባቴ ፡
አልማሚት ፡ ሠራዊት ፡ ያስጉዛል ፡ በፊቴ ፡
እርሱ ፡ እንደ ፡ ክርስቶስ ፡ ፩ነው ፡ ለናቱ ።
ዳር ፡ እስከ ፡ ዳር ፡ ይዞ ፡ የገዛው ፡ ንጉሥ ፡
እንዲህን ፡ ሥሡ ፡ ነው ፡ ጠመንዣ ፡ እሚጐርሥ ፡
ጠላቶቹን ፡ ሁሉ ፡ ዐጭዶ ፡ እንደ ፡ ገብስ ፡
መቅደላ ፡ ተጣለው ፡ ራሱን ፡ በራስ ።
በመቅደላ ፡ በኰል ፡ ጨኸት ፡ በረከተ ፡

የሴቱን ፡ አናውቅም ፡ ወንድ ፡ አንድ ፡ ሰው ፡ ሞተ ።
አያችሁት ፡ ብያ ፡ ያንበሳውን ፡ ሞት ፡
በሰው ፡ እጅ ፡ መሞትን ፡ ነውር ፡ አድርጎት ።
የትግሬንም ፡ ንጉሥ ፡ ሲንቁ ፡ ሲንቁ ፡
የሸዋንም ፡ ንጉሥ ፡ ሲንቁ ፡ ሲንቁ ፡
ወንድ ፡ አለራስዎ ፡ ገድለውም ፡ አያውቁ ።
አባትና ፡ እናቱ ፡ አላንድ ፡ አልወለዱ ፡
አባ ፡ ታጠቅ ፡ ካሳ ፡ ያው ፡ አንዱ ፡ ያው ፡ አንዱ ፡
መላው ፡ የጐጃም ፡ ሰው ፡ መላው ፡ የትግሬ ፡ ሰው ፡
ተይዞ ፡ በምጥ ።
የእንግሊዝ ፡ ሐኪሞች ፡ መጥተው ፡ ቢይዙት ፡
ተገላገለ ፡ አሉ ፡ ይህ ፡ ሁሉ ፡ ፍጥረት ።
ገደልን ፡ እንዳይሉ ፡ ሙተው ፡ አገኟቸው ፤
ማረክን ፡ እንዳይሉ ፡ ሰው ፡ የለ ፡ በጃቸው ፡
ምን ፡ አሉ ፡ እንግሊዞች ፡ ሲገቡ ፡ አገራቸው ፤
ለወሬ ፡ አይመቹም ፡ ተንኰለኛ ፡ ናቸው ።
አምላክን ፡ መስሎ ፡ ቴዎድሮስ ፤
ንዑና ፡ ሑሩ ፡ ሲል ፡ ዋለ ፡ ኀሙስ ።
ሰኞ ፡ መቅደላ ፡ ተጨነቀ ፤
ሰው ፡ መሆኑ ፡ ታወቀ ።
ቀኑን ፡ በሰው ፡ አምሳል ፡ ሲወጣ ፡ ፈረስ ፡
የሌሊቱን ፡ ነገር ፡ ያውቃል ፡ ክርስቶስ ፡
ጠላቶቹን ፡ ሁሉ ፡ አጭዶ ፡ እንደ ፡ ገብስ ፡
መቅደላ ፡ ተጣላው ፡ ራሱን ፡ በራስ ።

ምዕራፍ ፡ ፲፫ ።

የእንግሊዝ ፡ የጦር ፡ ሠራዊት ፡ መመለስ ።

በየግዛታቸው ፡ ነፃ ፡ ገዥ ፡ መሆንን ፡ የሚፈልጉት ፡ የኢትዮጵያ ፡ መሳፍንት ፡ በጋራ ፡ ጠላትነት ፡ የሚመለከቷቸውን ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስን ፡ የእንግሊዝ ፡

የጦር ፡ ሠራዊት ፡ ድል ፡ ካደረገላቸው ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ የሚያደርገውን ፡ አጥብቀው ፡ በመመልከት ፡ ይከታተሉት ፡ ነበር ። በዚያ ፡ ጊዜም ፡ የነበሩት ፡ መሳፍንት ፡ በላስታ ፡ ዋግ ፡ ሥዩም ፡ (ዋግ ፡ ሹም) ፡ ጐበዜ ፡ በትግሬ ፡ ደጃች ፡ በዝብዝ ፡ ካሳ ፡ በወልቃይት ፡ ጣሰው ፡ (ጥርሶ) ፡ ጐበዜ ፤ በሸዋ ፡ ንጉሥ ፡ ምኒልክ ፤ በጐጃም ፡ ራስ ፡ ደስታ ፡ ናቸው ። ዋግ ፡ ሥዩም ፡ ጐበዜም ፡ አጎታቸውን ፡ ደጃች ፡ መሸሻ ፡ የሚባሉትን ፡ ከእንግሊዞች ፡ ጋራ ፡ ሆነው ፡ በማንኛውም እንዲረዷቸውና ፡ ወዲያውም ፡ ሥራቸውንና ፡ አሳባቸውን ፡ እንዲስልሉ ፡ አዘዋቸው ፡ ነበር ። የእንግሊዝ ፡ የጦር ፡ ሠራዊት ፡ ከምኒልክና ፡ ከራስ ደስታ ፡ በቀር ፡ እላይ ፡ በተባሉት ፡ ባማራና ፡ በትግሬ ፡ ገዥዎች ፡ እየተረዱና ፡ እየተመሩ ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስን ፡ ድል ፡ ካደረጉ ፡ በኋላ ፡ ከመቅደላ ፡ ያገኙትን ፡ የወርቅ ፡ አክሊልና ፡ የወርቅ ፡ ጽዋ ፡ የወርቅና ፡ የብር ፡ መስቀል ፡ ጋሻና፡ በያይነቱ ፡ የጥንት ፡ መሣሪያ ፡ ይዘው ፡ ለመሄድ ፡ ሰበሰቡ ። ከዚሁም ፡ የወርቅ ፡ ጽዋ ፡ ውስጥ ፡ ፩ኛው ፡ በላዩ ፡ ላይ ፡ እንዲህ ፡ የሚል ፡ ጽሕፈት ፡ ነበረበት ።

«ዝንቱ ፡ ጽዋዕ ፡ ዘወሀብዋ ፡ ዳግማዊ ፡ ኢያሱ ፡ ወብእሲቱ ፡ ወለተ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ለቅድስት ፡ ቊስቋም ፡ ከመ ፡ ትኩኖሙ ፡ መድኀኒተ ፡ ሥጋ ፡ ወነፍስ» ። ከዘውዱም ፡ ፩ኛው ፡ የወርቅ ፡ ዘውድ ፡ የእስክንድርያው ፡ ሊቀ ፡ ጳጳስ ፡ ለዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ሰጥተዋቸው ፡ የነበረውና ፡ በኋላ ፡ እንግሊዞች ፡ ባ፲፰፻፷፯ ፡ ዓመተ፡ ምሕረት ፡ በንግሥት ፡ ዘውዲቱ ፡ ዘመን ፡ ለኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ የመለሱት ፡ ነው ። ከዚህም ፡ በቀር ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ከጐጃምና ፡ ከጐንደር ፡ ገዳማትና ፡ አድባራት ፡ የሰበሰቡትን ፡ ስንክሳርና ፡ ሃይማኖተ ፡ አበው ፡ ሌሎችንም ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ መጻሕፍት ፡ ይዘው ፡ በጦርነቱ ፡ ጊዜ ፡ ደኅና ፡ አድርገው ፡ ለረዷቸው ፡ ለደጃች ፡ በዝብዝ ፡ ካሳ ፡ ብዙ ፡ የጦር ፡ መሣሪያ ፡ ሰጥተው ፡ ታስረው ፡ የነበሩትን ፡ እስረኞችና ፡ የዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ልጅ ፡ ዓለማየሁን ፡ እቴጌ፡ ጥሩ ፡ ወርቅን ፡ ይዘው ፡ ወዳገራቸው ፡ ጉዞ ፡ ዠመሩ ። በኋላ ፡ ግን ፡ እቴጌዪቱ፡ በመንገድ ፡ ዓለማየሁ ፡ በሎንዶን ፡ ላይ ፡ ሞቱ ።

በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ጄኔራል ፡ ናፒየር ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስን ፡ ድል ፡ ማድረጉንና ፡ እስረኞቹን ፡ ከነሕይወታቸው ፡ መረከቡን ፡ ለእንግሊዝ ፡ መንግሥት ፡ አስተላልፎ ፡ ነበርና ፡ ወዲያው ፡ ሠራዊቱ ፡ ወደ ፡ ስፍራው ፡ ወደ ፡ ህንድ ፡ ይመለስ ፡ አንተ ፡ ግን ፡ ማንኛውንም ፡ ነገር ፡ ለመነጋገር ፡ ወደዚህ ፡ እንድትመጣ ፡ የሚል ፡ ትእዛዝ ፡ ስለ ፡ መጣበት ፡ ሠራዊቱን ፡ በያገሩ ፡ ልኮ ፡ ራሱ ፡ ግን ፡ በግብጽ በኩል ፡ አልፎ ፡ ወደ ፡ ሎንዶን ፡ በደረሰ ፡ ጊዜ ፡ እንደ ፡ ደንቡ ፡ ለድል ፡ አድራጊ ፡

የሚገባ ፡ የክብር ፡ አቀባበል ፡ ተደረገለት ፡ ይልቁንም ፡ ከመቅደላ ፡ ይዞት ፡ የሄደው ፡ የጥንት ፡ መፃሪያና ፡ በብራና ፡ የተጻፉት ፡ መጻሕፍት ፡ ለሎንዶን ፡ ቢብልዮቴክና ፡ ለጥንታዊ ፡ ዕቃ ፡ ቤት ፡ የሚጠቅሙ ፡ በመሆናቸው ፡ በጣም ፡ ደስ ፡ ተሰኙበት ። ስለዚህም ፡ ጄኔራል ፡ ናፒየርን ፡ «ባሮን ፡ ኦፍ ፡ መቅደላ» ፡ ብለው ፡ ሠየሙት ።

ዓፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ራሳቸውን ፡ በሽጉጥ ፡ ገድለው ፡ እንደወደቁ ።

የዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ።

ምዕራፍ ፡ ፲፮ ።

ስለ ፡ ጣሰው ፡ ጐበዜ ፡ ሞት ፡—ዋግ ፡ ሥዩም ፡ ጐበዜ ፡ እንደ ፡ ነገሡ ፡—ስለ ፡ ራስ ፡ አዳልና ፡ ስለ ፡ ራስ ፡ ወልደ ፡ ማርያም ።

ዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ የቀድሞ ፡ ስማቸው ፡ ዋግ ፡ ሥዩም ፡ ጐበዜ ፡ ነው ፡ አገራቸው ፡ ላስታ ፡ ዘራቸውም ፡ ከቀዳማዊ ፡ ምኒልክ ፡ ዘር ፡ ሲወርድ ፡ የመጣውን ፡ የነገሥታትን ፡ ዘር ፡ አሸንፈው ፡ በኀይል ፡ የነገሡት ፡ የዛጔ ፡ ዘር ፡ ነው ፡ ይባላል ። አባታቸውም ፡ ዋግ ፡ ሹም ፡ ገብረ ፡ መድኅን ፡ ይባላሉ ።

ዋግ ፡ ሥዩም ፡ ጐበዜ ፡ በዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ የሕይወት ፡ መጨረሻ ፡ ከነበሩት ፡ መሳፍንት ፡ የበለጡና ፡ የጦር ፡ ሠራዊታቸውም ፡ እስከ ፡ ፰ ፡ ሺሕ ፡ ይደርስ ፡ ነበር ። ይኸንኑም ፡ እንግሊዞች ፡ ያውቁ ፡ ነበርና ፡ ወዳገራቸው ፡ በሚመለሱበት ፡ ቀን ፡ የመቅደላን ፡ ምሽግና ፡ የጦር ፡ መሣሪያ ፡ ይምጡና ፡ እናስረክብዎ ፡ ብለው ፡ ላኩባቸው ። ርሳቸውም ፡ መኳንንቶቻቸውን ፡ ሰብስበው ፡ እንደ ፡ ምን ፡ ላድርግ ፡ ብለው ፡ ቢያማክሯቸው ፡ አስሮ ፡ ይዞዎት ፡ ይሄዳልና ፡ አይሂዱ ፡ ብለው ፡ መጥፎ ፡ ምክር ፡ አቀረቡላቸው ። በዚህ ፡ ምክንያት ፡ ርሳቸው ፡ አልመጣም ፡ ስላሉ ፡ ላጎታቸው ፡ ለደጃች ፡ መሸሻ ፡ ምሽጉን ፡ ብቻ ፡ አስረከቧቸው ። ወዲያውም ፡ በመቅደላ ፡ ታስረው ፡ የነበሩት ፡ መኳንንት ፡ ሁሉ ፡ እንግዴህ ፡ ገዢያችን ፡ እርስዎ ፡ ነዎት ፡ እያሉ ፡ ለዋግ ፡ ሥዩም ፡ ጐበዜ ፡ አመኑላቸው ።

ከዚህም ፡ በፊት ፡ በደንቢያና ፡ በወልቃይት ፡ ጣሰው ፡ (ጥርሶ) ፡ ጐበዜ ፡ የሚባለው ፡ እንዲሁ ፡ ለመንገሥ ፡ ያስብ ፡ ነበርና ፡ ባ፲፰፻፷፬ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ በ መጋቢት ፡ ፳፱ ፡ ቀን ፡ ከበጌምድር ፡ በስተሰሜን ፡ በለሳ ፡ እሚባለው ፡ ስፍራ ፡ ላይ ፡ ተዋግተው ፡ ድል ፡ አድርገውት ፡ ጣሰው ፡ (ጥርስ) ፡ ጐበዜም ፡ እጦርነቱ ፡ ላይ ፡ ሞተ ።

ቀጥሎ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ለመንገሥ ፡ በጐጃምና ፡ በትግሬ ፡ በሸዋም ፡ ያለውን ፡ አገር ፡ ማስገበር ፡ የግድ ፡ ማስፈለጉን ፡ ተመልክተው ፡ መዠመሪያ ፡ ወደ ፡ ጐጃም ፡ ጉዞ ፡ ዠመሩ ።

ጐጃምንም ፡ ስመ ፡ ጥሩው ፡ ደጃች ፡ ተድላ ፡ ጓሉ ፡ ሲገዙት ፡ ኑረው ፡ ከሞቱ ፡ በኋላ ፡ ልጃቸው ፡ ደጃች ፡ ንጉሤ ፡ ተድላ ፡ የጐጃምን ፡ ግዛት ፡ ፲፫ ፡ ቀን ፡ ያኽል ፡ እንደ ፡ ገዙ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ሊስሙ ፡ በሄዱበት ፡ ቀን ፡ ታናሽ ፡ ወንድማቸው ፡ ደጃች ፡ ደስታ ፡ ተድላ ፡ በግቢው ፡ የቀረውን ፡ ዘበኛ ፡ አሳድመው ፡ ደጃች ፡ ንጉሤ ፡ ከቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ሲመለሱ ፡ ግቢያቸው ፡ በደጃች ፡ ደስታና ፡ በዐድመኞቻቸው ፡ ተይዞ ፡ ስላገኙት ፡ ሸሽተው ፡ በረሓ ፡ ገቡ ። የጐጃምንም ፡ ግዛት ፡ ደጃች ፡ ደስታ ፡ አባ ፡ ቀማው ፡ ይገዙ ፡ ዠመር ።

ስለዚህ ፡ ዋግ ፡ ሥዩም ፡ ጐበዜ ፡ ገብርልኝ ፡ ብለው ፡ ለደጃች ፡ ደስታ ፡ ቢልኩባቸው ፡ አልገብርም ፡ በማለት ፡ ተዋግተው ፡ ከተሸነፉ ፡ በኋላ ፡ ወደ ፡ በረሓ ፡ ገቡ ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ዋግ ፡ ሥዩም ፡ ጐበዜ፡ያን ፡ ጊዜ ፡ ደጃች ፡ ደስታን ፡ ባንድ ፡ ቍራጭ ፡ አገርና ፡ በባላምባራስነት ፡ ስለ ፡ ወሰኗቸው ፡ በዚሁ ፡ ተቀይመው ፡ በበረሓ ፡ ይኖሩ ፡ ለነበሩት ፡ ለባላምባራስ ፡ አዳል ፡ ተሰማ ፡ እኅታቸውን ፡ ወይዘሮ ፡ ላቀችን ፡ ገብረ ፡ መድኅንን ፡ ድረው ፡ የራስነት ፡ ማዕርግ ፡ ጨምረው ፡ የጐጃምን ፡ ግዛት ፡ ሰጡቸው ።

እንደዚሁም ፡ ወደ ፡ ትግሬ ፡ ተላልከው ፡ ካስገበሩ ፡ በኋላ ፡ «ዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዘኢትዮጵያ» ፡ ተብለው ፡ ጳጳስ ፡ ስለሌለ ፡ በዕጨጌው ፡ እጅ ፡ ተቀብተው ፡ ባ፲፰፻፷፩ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ በኢትዮጵያ ፡ ነገሡ።

ዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ለሰው ፡ በመራራትና ፡ ንጹሕ ፡ ደም ፡ በግፍ ፡ ከማፍሰስ ፡ የሚጠነቀቁ ፡ ሰው ፡ ነበሩ ። ይሁን ፡ እንጂ ፡ በፊት ፡ ለፊት ፡ ጦርነት ፡ የገጠማቸውን ፡ ድል ፡ በመምታት ፡ ዠግንነታቸው ፡ የታወቀ ፡ በመሆኑ ፡ በጊዜያቸው ፡ እንዲህ ፡ እየተባለ ፡ ይዘፈን ፡ ነበር ። ከጐንደር ፡ ተነሥቶ ፡ እሞጣ ፡ (አሟጣ) ፡ ድረስ ፡ ጀሀድ ፡ ብሎ ፡ ገዳይ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ።

ቀጥሎ ፡ በበጌምድር ፡ ራስ ፡ ወልደ ፡ ማርያም ፡ የሚባሉ ፡ መዠመሪያ ፡ እገብራለሁ ፡ ብለው ፡ ተገዢነታቸውን ፡ ካመኑ ፡ በኋላ ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ሸፍተው ፡ የዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስን ፡ ሹማምንቶች ፡ ድል ፡ አድርገው ፡ አባረሯቸው ። በኋላ ፡ ግን ፡ ዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ሠራዊታቸውን ፡ አስከትለው ፡ ቢሄዱባቸው ፡ ራስ ፡ ወልደ ፡ ማርያም ፡ ለመቋቋም ፡ ስላልቻሉ ፡ ባንገታቸው ፡ ድንጋይ ፡ አሥረው ፡ ይማሩኝ ፡ ብለው ፡ መጡ ። ንጉሡም ፡ ከጠባያቸው ፡ ደግነትና ፡ ርኅራኄ ፡ የመላባቸው ፡ ነበሩና ፡ ምሬኻለሁ ፡ ብለው ፡ ወዲያው ፡ ውለው ፡ ሳያድሩ ፡ የበጌምድርን ፡ ግዛት ፡ መለሱላቸው ።

ራስ ፡ ወልደ ፡ ማርያም ፡ ሸፍተው ፡ በነበሩበት ፡ ጊዜ ፡ እንደዚሁ ፡ በየጁ ፡

ዐሊ ፡ ፋሪስ ፡ የሚባለው ፡ ሸፈተባቸው ። ንጉሡም ፡ ራስ ፡ ወልደ ፡ ማርያምን ፡ መዠመሪያ ፡ በኀይል ፡ አስፈራርተው ፡ መልሰው ፡ ሾመው ፡ የበጌምድርን ፡ አገር ፡ ካደላደሉ ፡ ወዲህ ፡ ከነሠራዊታቸው ፡ ዐሊ ፡ ፋሪስን ፡ ለመግጠም ፡ ሄዱ። ዐሊ ፡ ፋሪስም ፡ ጥቂት ፡ እንደ ፡ ተዋጋ ፡ ሸሽቶ ፡ ወደ ፡ ጋላ ፡ አገር ፡ ሄደ ።

ምዕራፍ ፡ ፲፯ ።

ባፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስና ፡ በደጃች ፡ ካሣ ፡ ጦርነት ፡ ዋዜማ ፡ ሁለቱ ፡ ለፈረንሳዊ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ለናፖሊዎን ፡ ፫ኛ ፡ የጻፉዋቸው ፡ ደብዳቤዎች ።

ቀድሞ ፡ በዘመነ ፡ መሳፍንት ፡ በነገሥተ ፡ ነገሥታቱ ፡ ደካማነት ፡ በእንደራሴዎቻቸው ፡ ማየል ፡ የተፈጠረው ፡ የውስጥ ፡ አንድነት ፡ ባፄ ፡ ቴዎድሮስም ፡ ባፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስም ፡ ዘመነ ፡ መንግሥት ፡ ስለ ፡ አልጸና ፡ እያንዳንዱ ፡ የየአውራጃ ፡ መስፍን ፡ የመንገሥ ፡ ፍላጎት ፡ በየልቡ ፡ ውስጥ ፡ ስለሚጉላላ ፡ ሊነግሥም ፡ የሚችለው ፡ በቂ ፡ የጦር ፡ መሣሪያ ፡ በማግኘት ፡ መሆኑን ፡ የጦር ፡ መሣሪያም ፡ የሚገኘው ፡ በቅድሚያ ፡ የውጭ ፡ አገርን ፡ የመንግሥታት ፡ መሪዎችን ፡ በመወዳጀት ፡ መሆኑን ፡ ስለሚገነዘብ ፡ ባሁኑ ፡ ሰዓት ፡ በንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዙፋን ፡ ላይ ፡ የተቀመጡት ፡ ዓፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስና ፡ ለዚህ ፡ ከፍተኛ ፡ ደረጃ ፡ ምኞት ፡ ያላቸው ፡ ነገር ፡ ግን ፡ ገና ፡ ያልደረሱት ፡ ደጃዝማች ፡ ካሣ ፡ የትግሬው ፤ ንጉሥ ፡ ምኒልክ ፡ የሸዋው ፡ ከውጭ ፡ አገር ፡ መንግሥታት ፡ መሪዎች ፡ ጋር ፡ ለመዛመድ ፡ በያለበት ፡ ደብዳቤ ፡ ይጻጻፋሉ ።

በዚሁ ፡ መሠረት ፡ ደጃዝማች ፡ ካሣ ፡ ርዕሰ ፡ መኳንንት ፡ እየተባሉ ፡ ትግሬን ፡ የሚገዙት ፡ ባሁኑ ፡ ጊዜ ፡ (፲፰፻፷፬ ፡ ዓ ፡ ም ፡) ምንም ፡ እንኳን ፡ ለእኅታቸው ፡ ባል ፡ ላፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ እየገበሩ ፡ የተቀመጡ ፡ ቢሆን ፡ በልባቸው ግን ፡ ለመንገሥ ፡ ፍላጎት ፡ ስለአላቸው ፡ ከውጭ ፡ መንግሥታት ፡ መሪዎች ፡ ጋር ፡ ዝምድናን ፡ በሚፈልጉበት ፡ ሰዓት ፡ በቅድሚያ ፡ ምጥዋ ፡ ከሚቀመጠው ፡ ሙንሲንገር ፡ ከሚባለው ፡ ቀድሞ ፡ የግብፅ ፡ አሁን ፡ የፈረንሳዊ ፡ ቆንስል ፡ ከሆነው ፡ ጋር ፡ ተዋውቀው ፡ ወዳጅነት ፡ ከወጠኑ ፡ በኋላ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ በግዛታቸው ፡ እየገቡ ፡ ሕዝቡን ፡ በመስበክ ፡ ያስቸገሩዋቸውን ፡ ካቶሊኮቹን ፡ እንዲያስጥላቸው ፡ በሌላው ፡ ወገን ፡ በዚሁ ፡ አጋጣሚ ፡ ጊዜ ፡ ወዳጅነት ፡ ለመመሥረት ፡ ሲሉ ፡ እ. ኤ.አ. ፡ ቍጥር ፡ ከ፲፰፻፶፪ ፡ እስከ ፡ ፲፰፻፸ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ለገዛው ፡

ለፈረንሳዊ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ለናፖሊዎን ፡ ፫ኛ ፡ ደብዳቤ ፡ ሲጻጻፉ ፡ ቆይተ ዋል ፡ አሁንም ፡ ከዚህ ፡ የሚከተለውን ፡ ደብዳቤ ፡ ጻፉ ።

"በስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ቀዳማዊ ፡ ወደኃራዊ ፡ ዘይሜለስ ፡ በአካላት ፡ ወይትዋሐድ ፡ በመለኮት ፡ ሎቱ ፡ ይደሉ ፡ ስብሐት ፡ አሜን ።

የተላከ ፡ ከደጃዝማች ፡ ካሣ ፡ ርእሰ ፡ መኳንንት ፡ ሥዩመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘብሔረ ፡ አክሱም ፡ ኢትዮጵያዊት ፡ አግአዚት ፡ ወደ ፡ ክቡር ፡ ናጶልዎን (፩) ፡ የፈረንሲስ ፡ (ፈረንሳዊ) ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ። ሰላም ፡ በኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ምሉዓ ፡ ምሕረት ።

የሰደዱት ፡ ወረቀት ፡ ደርሶኝ ፡ በደስታ ፡ ተቀበልሁ ። ነገር ፡ ግን ፡ አንድ ፡ ነገር ፡ አለ ፡ እለምንዎታለሁ (፪) ። የካቶሊክ ፡ ካህናቶች ፡ እኔ ፡ አስተምሩ ፡ ሳል ላቸው ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያኑ ፡ የኛ ፡ ነው ፡ ካህናቱም ፡ የኛ ፡ ናቸው ፡ እያሉ ፡ አስቸ ገሩኝ ። በዚህ ፡ ነገር ፡ የመጣ ፡ አይሆንልኝም ፡ ጥንት ፡ በሴትና ፡ በካህን ፡ ነው ፡ ጠብ ፡ የሚመጣ ፡ አሁንም ፡ ከርስዎ ፡ ጋር ፡ እንዳያጣሉኝ ። የካቶሊክ ፡ ሃይማ ኖት ፡ ክፉ ፡ ነው ፡ ብዬ ፡ አይደለም ። ነገር ፡ ግን ፡ ዕጣዬ ፡ የማርቆስ ፡ የእስክን ድርያ ፡ ሃይማኖት ፡ ነው ። ካባ ፡ አትናቴዎስ ፡ ዠምሮ ፡ እስከ ፡ አባ ፡ ድሜጥ ሮስ ፡ ድረስ ፡ ሌላ ፡ አስተማሪ ፡ መጥቶብን ፡ አያውቅም ፡ ከማርቆስ ፡ በቀር ። አሁንም ፡ እነዚህን ፡ ካህናት ፡ ቢከለክሉልኝ ፡ ስለብዙ ፡ ገንዘብ ፡ እቄጥረዋ ለሁ ። ነጋዴ ፡ ቢመጣ ፡ እጠብቃለሁ ፡ አገር ፡ የሚያይ ፡ ቢመጣ ፡ እቀበላለሁ ። የክርስቲያን ፡ አገር ፡ ነው ፡ አልከለክልም ። በሚቻለኝ ፡ የርስዎን ፡ ወዳጅነት ፡ የርስዎን ፡ ልፈጽም ፡ እወድአለሁ ። ከርስዎ ፡ ጋር ፡ ፍቅር ፡ አጥብቄ ፡ እፈል ጋለሁ ። የፍቅር ፡ ወረቀትዎ ፡ በቆንስልዎ ፡ እጅ ፡ ምጥዋ ፡ ባይለየኝ ፡ እወድአ ለሁ ። እኔም ፡ የፍቅር ፡ ወረቀቴን ፡ በቆንስልዎ ፡ እጅ ፡ ምጥዋ ፡ አለይም ፡ እሰ ዳለሁ ።"

ማኅተም ፡ (ደጃዝማች ፡ ካሣ ፡)
ርዕሰ ፡ መኳንንት ፡ ዘኢትዮጵያ ፡

ተጽሕፈት ፡ በ፪ ፡ ቀን ፡ በመጋቢት ፡ በ፲ወ፰፻፷ወ፪ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ አዲ ፡ መጐንቲ ፡ ላይ ።

በዚህ ፡ ጊዜ ፡ አማቻቸውና ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ዓፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ባንድ ፡ ወገን ፡ አልታዘዝም ፡ አልገብርም ፡ ብለው ፡ ሁለተኛም ፡ በዚህ ፡ ዓይ ነት ፡ ከውጭ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ጋር ፡ ወዳጅነት ፡ ወጥነው ፡ ስለአስቸገሩዋ

(፩) ናፖሊዎን ፡

(፪) በዛሬ ፡ አነጋገር ፡- ነገር ግን አንድ የምለምንዎት ፡ ነገር ፡ አለኝ ።

ቸው ፡ እርሳቸውም ፡ በበኩላቸው ፡ የናፖሊዎንን ፡ ወዳጅነት ፡ ለመፈለግና ፡ ደግሞም ፡ ደጃዝማች ፡ ካሣን ፡ ለመውጋትና ፡ ለማሳመን ፡ ስለፈለጉ ፡ የፈረን ሳዊ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ወዳጄን ፡ ለምን ፡ ወጋህ ፡ ብሎ ፡ እንዳይቀየማቸው ፡ በመሥጋት ፡ ከዚህ ፡ የሚከተለውን ፡ ደብዳቤ ፡ ጽፈውለታል ።

"በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ፩ ፡ አምላክ ፡ ንጉሠ ፡ ነገ ሥት ፡ ዘኢትዮጵያ ፡ ዓፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ። ይድረስ ፡ እግዜር ፡ ከሰው ፡ መርጦ ፡ ካነገሠዎ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ናፖሊዎን ። እንዴት ፡ አሉ ፡ ደህና ፡ አሉን ፡ እጅጉን ።

እኔ ፡ የርስዎን ፡ ወዳጅነት ፡ እጅግ ፡ እፈልጋለሁ ። በረከትም ፡ ልሰድልዎ፡ ወድጄ ፡ ነበር ። ነገር ፡ ግን ፡ መንገዱ ፡ አልተመቸኝም ፡ የፍቅር ፡ ወረቀት ፡ ብቻ ፡ መስደዴ ፡ የመላላክ ፡ መዠመሪያ ፡ እንዲሆን ፡ የርስዎንም ፡ ፍቅር ፡ መፈለጌ ፡ ምልክት ፡ ይሆንዎ ፡ ብዬ ፡ ነው ። ዓፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ያከፉትን ፡ ነገር፡ ሁሉ ፡ ከምክረዎና ፡ ከፍቅረዎ ፡ ጋር ፡ በእግዚአብሔር ፡ ኃይል ፡ አቀናዋለሁ ፡ ብዬ ፡ አስባለሁ ። እኔ ፡ ባገሬ ፡ ቆንስልዎ ፡ እንዲገባ ፡ ያገረዎም ፡ ነጋዴ ፡ ገብቶ እንዲገበይ ፡ እኔም ፡ የምፈልገው ፡ በርስዎ ፡ ፈቃድ ፡ እንዲሆንልኝ ፡ እወዳ ለሁ ። ደጃች ፡ ካሣ ፡ አያቱ ፡ ላያቴ ፡ አባቱ ፡ ለባቴ ፡ ተገዝቶ ፡ ይኖር ፡ ነበረ ። እርሱንም ፡ እኔ ፡ ሾሜ ፡ አገር ፡ ጠብቅ ፡ ብዬ ፡ ብተወው ፡ አምጦ ፡ (ሸፍቶ) ፡ አል ታዘዝም ፡ አለ ፤ አሁን ፡ ግን ፡ የምጠይቀው ፡ (የምወጋው) ፡ ነኝና ፡ አይፍረዱ ብኝ ። ይህን ፡ መልክት ፡ በሌላ ፡ እጅ ፡ መስደዴ ፡ ሰውን ፡ ባላምን ፡ ነው ።

ከጌታችን ፡ ልደት ፡ በሺሕ ፡ ከስምንት ፡ መቶ ፡ ስድሳ ፡ ሁለት ፡ ዓመት ፡ በዘመነ ፡ ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ፡ በሐምሌ ፡ መዠመሪያ ፡ ቀን ፡ . . . .

ማኅተም ፡
ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡
ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ዘኢትዮጵያ ፡

ዓፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ይህን ፡ ደብዳቤ ፡ በሐምሌ ፡ ፩ ፡ ቀን ፡ ፲፰፻፷፪ ፡ ዓ ፡ ም ፡ የጻፉት ፡ በቅድሚያ ፡ ደጃች ፡ ካሣ ፡ (ዓፄ ፡ ዮሐንስ ፡) በመጋቢት ፡ ፪ ፡ ቀን ፡ ፲፰፻፷፬ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ከጻፉ ፡ ወዲህ ፡ መሆኑን ፡ ደብዳቤዎቹ ፡ ያረጋግጣሉ ። ደብዳቤዎቹ ፡ እንዳዬ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ደብዳቤ ፡ የዘመኑን ፡ አማርኛና ፡ ያጻጻፍ ፡ ቅርጽ ፡ ያመለክታሉ ። ዓፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ በደብዳቤያቸው ፡ ላይ ፡ ደጃች ፡ ካሣ ፡ አያቱ ፡ ላያቴ ፡ አባቱ ፡ ላባቴ ፡ ይገብር ፡ ይገዛ ፡ የነበረውን ፡ እርሱን ፡

እኔው ፡ ብሾመው ፡ አምጦ ፡ ሸፈተብኝ ፡ ያሉትን ፡ ከላይ ፡ የአያቶቻቸውን ፡ ሁኔታ ፡ አላረጋግጥም ። "ያዔ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ አባት ፡ ዋግ ፡ ሹም ፡ ገብረ ፡ መድኅን ፡ ከላስታ ፡ ገዥነት ፡ አልፈው ፡ የደጃች ፡ ካሣን ፡ አባት ፡ ሹም ፡ ተምቤን ፡ ምርጫን ፡ በበላይ ፡ መግዛታቸው ፡ ማስረጃ ፡ የለም ፡" እንደ ፡ እውነቱ ፡ ሁለቱም ፡ የላስታና ፡ የተምቤን ፡ ባላባቶችና ፡ ገዥዎች ፡ በየአውራጃ ፡ ግዛታቸው ፡ ነፃ ፡ ሆነው ፡ ሁለቱም ፡ ለስሙ ፡ ለነገሠው ፡ ለጐንደሩ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥትና ፡ ለእንደራሴዎቹ ፡ ለነራስ ፡ ጉግሣ ፡ ለነራስ ፡ አሊ ፡ (ትንሹ) ፡ እየገበሩ ፡ ሳይቀመጡ ፡ አይቀሩም ።

በደጃች ፡ ካሣ ፡ ደብዳቤ ፡ ላይ ፡ የበለጠ ፡ እንደሚታየው ፡ ደጃዝማች ፡ ካሣ ከመንገሣቸው ፡ በፊትና ፡ ከነገሡ ፡ በኋላ ፡ ከማርቆስ ፡ ወንበር ፡ መንጭታ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ስለተመሠረተችው ፡ ስለተዋሕዶ ፡ ሃይማኖት ፡ ከልብ ፡ ከማሰባቸው ፡ የተነሣ ፡ ወዳገሪቱ ፡ እየመጡ ፡ በመስበክ ፡ ከተዋሕዶ ፡ ሃይማኖት ፡ ወደ ካቶሊክ ፡ ወይም ፡ ወደ ፡ ፕሮቲስታንት ፡ የሚስቡትን ፡ አጥብቀው ፡ ይቃወሙ ፡ ነበር ። የደብዳቤው ፡ ዓላማ ፡ እነርሱን ፡ እዚህ ፡ ሲቃወሙ ፡ የነርሱ ፡ የበላይ ፡ ጠባቂ ፡ የፈረንሳዊው ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ እንዳይቀየምና ፡ ወዳጅነታቸው ፡ እንዳይቋረጥ ፡ በማሰብ ፡ ነው ።

አሁን ፡ እኝሁ ፡ ደጃች ፡ ካሣ ፡ ካዔ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ጋር ፡ ተዋግተው ፡ ካሸነፉ ፡ በኋላ ፡ ስማቸውን ፡ ዮሐንስ ፡ አሰኝተው ፡ እንደምን ፡ እንደነገሡ ፡ በሚቀጥለው ፡ ምዕራፍ ፡ እንመለከታለን ።

ምዕራፍ ፡ ፲፰ ።

ያዔ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስና ፡ የደጃዝማች ፡ ካሣ ፡ ጦርነት ፡

ከዚህ ፡ በፊት ፡ እንዳመለከትነው ፡ ደጃዝማች ፡ ካሣ ፡ በዚህ ፡ ዓይነት ፡ ተቃቅረው ፡ ተለያይተው፡ ሁለቱም ፡ በየበኩላቸው ፡ እየተዘጋጁ ፡ የ፲፰፻፷፪ን ፡ መጨረሻና ፡ የ፲፰፻፷፫ ፡ ዓ ፡ ምሕረትን ፡ የመዠመሪያውን ፡ ወራቶች ፡ ካሳለፉ ፡ በኋላ፡ አሁን ፡ በሐምሌ ፡ ፬ ፡ ቀን ፡ መዋጋታቸውንና ፡ በውጊያው ፡ ደጃች ፡ ካሣ ፡ ማሸነፋቸውን ፡ እንመለከታለን ።

ደጃዝማች ፡ በዝብዝ ፡ ካሳ ፡ አባታቸው ፡ የተንቤን ፡ የነራስ ፡ ሚካኤል ፡ ሥሑል ፡ ዘር ፡ ናቸው ። ስማቸውም ፡ መረጩ ፡ ካሳ ፡ ሥዩም ፡ ሹም ፡ ተንቤን ፡ ምርጫ ፡ ይባላሉ ።

ርሳቸውም ፡ የእንደርታውን ፡ የራስ ፡ አርአያን ፡ እኅት ፡ ወይዘሮ ፡ ወለተ ፡ ሥላሴን ፡ (ሥላስን) ፡ አግብተው ፡ ባ፲፰፻፳፫ ፡ ዓመተ ፡ ምሕረት ፡ ደጃዝማች ፡ በዝብዝ ፡ ካሳን ፡ ወለዱ ፤ ደጃዝማች ፡ ካሳም ፡ በትግሬ ፡ በመንፈሳዊ ፡ ትምህርት ፡ ካደጉ ፡ በኋላ ፡ መዠመሪያ ፡ ለዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ አድረው ፡ የባላምባራስነት ፡ ማዕርግ ፡ ሰጥተዋቸው ፡ ሳለ ፡ ርሳቸውም ፡ ይህንን ፡ ስም ፡ ንቀው ፡ በረሓ፡ ገቡ ። በኋላ ፡ ግን ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ ካረፉ ፡ በኋላ ፡ ከዐፄ ፡ ቴዎድሮስ ፡ አሽከሮች ፡ ከራስ ፡ ባሪያው ፡ ከደጃዝማች ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ከደጃች ፡ ሣህሉ ፡ ጋራ ፡ ተዋግተው ፡ ድል ፡ ስላደረጉ ፡ ከእንግዴህ ፡ ወዲያ ፡ ደጃዝማች ፡ ካሳ ፡ እያላችሁ ፡ ጥሩኝ ፡ ብለው ፡ በፈቃዳቸው ፡ ደጃዝማች ፡ ተብለው ፡ በተንቤንና ፡ በእንደርታ ፡ ገዥ ፡ ሆኑ ። ማኅተማቸውም ፡ «ደጃዝማች ፡ ካሳ ፡ ርእስ ፡ መኳንንት ፡ ዘኢትዮጵያ» ፡ የሚል ፡ ነበር ። እንግሊዞች ፡ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስን ፡ ለመውጋት ፡ በመጡ ፡ ጊዜ ፡ ላገሩ ፡ እንግዳ ፡ በመሆናቸው ፡ በጣም ፡ ተቸግረው ፡ ነበር ። በኋላ ፡ ግን ፡ የትግሬ ፡ ሕዝብ ፡ በደጃች ፡ በዝብዝ ፡ ካሳ ፡ ትእዛዝ ፡ መውጫ ፡ መግቢያውን ፡ እያሳየ ፡ በራሱ ፡ አገር ፡ አሳልፎ ፡ በውጊያው ፡ ጊዜ ፡ በጦርነት ፡ ስለ ፡ ረዳ ፡ የእንግሊዝ ፡ የጦር ፡ ሠራዊት ፡ አዛዥ ፡ በጣም ፡ ደስ ፡ ብሎት ፡ ነበርና ፤ ዐፄ ፡ ቴዎድሮስን ፡ ድል ፡ አድርጎ ፡ በሚመለስበት ፡ ጊዜ ፡ ለዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ መንግሥቱንና ፡ መሣሪያውን ፡ ይምጡና ፡ ይረከቡ ፡ ቢላቸው ፡ እንቢ ፡ ካሉት ፡ በኋላ ፡ በድምሩ ፡ የሁለት ፡ ሬጂማንት ፡ ወታደር ፡ የጦር ፡ መሣሪያ ፡ ዐሥራ ፡ ሁለት ፡ መድፍ ፡ ዘጠኝ ፡ መቶ ፡ ጠመንዣ ፡ ከዚህም ፡ በቀር ፡ በመጋዘን ፡ አስቀምጦት ፡ የነበረውን ፡ ከልክ ፡ ያለፈ ፡ ጥይትና ፡ ሥንቅ ፡ ለደጃች ፡ በዝብዝ ፡ ካሳ ፡ አስረከባቸው ። ደጃች ፡ በዝብዝ ፡ ካሳም ፡ ይህን ፡ መሣሪያ ፡ ቀድሞ ፡ በነበራቸው ፡ ላይ ፡ አግኝተው ፡ ወታደራቸውን ፡ ውስጥ ፡ ውስጡን ፡ አዘጋጅተው ፡ ከጨረሱ ፡ በኋላ ፡ ለእኅታቸው ፡ ለወይዘሮ ፡ ድንቅነሽ ፡ ባለቤት ፡ ለዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ እስከ ፡ ዕድሜ ፡ ልክዎ ፡ ድረስ ፡ እገዛልዎታለሁ ፡ ብለው ፡ የነበረውን ፡ ቃል ፡ ለውጠው ፡ እንደ ፡ ገና ፡ ለርስዎ ፡ አልታዘዝም ፡ ብለው ፡ ላኩባቸው ።

በዚያ ፡ ጊዜ ፡ ዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ወሎን ፡ ለማስገበር ፡ እስከ ፡ ዘቢጥ፡ ድረስ ፡ መጥተው ፡ ነበርና ፤ የትግሬን ፡ መሸፈት ፡ በሰሙ ፡ ጊዜ ፡ ሁሉንም ፡ ትተው ፡ ወደ ፡ ትግሬ ፡ አቀኑ ። ወዲያውም ፡ በዛቻ ፡ ነገሩ ፡ የሚከናወን ፡ መስሏቸው ፡ የወታደራቸውን ፡ ብዛት ፡ ለማስረዳት ፡ አንድ ፡ ስልቻ ፡ ጤፍ ፡ አድር

ገው ፡ ወታደሬ ፡ በዚህ ፡ ልክ ፡ ነው ፡ ሲሉ ፡ ላኩላቸው ።

በዚህ ፡ ጊዜ ፡ የዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ባለቤት ፡ የደጃች ፡ በዝብዝ ፡ ካሳ ፡ እኅት ፡ እንዲህ ፡ ብለው ፡ በትግሪኛ ፡ ገጥመው ፡ ነበር ፡ ይባላል ።

እናንት ፡ ሰዎች ፡ ወደ ፡ ዐድዋ ፡ አትሂዱ ፡
በእሳተ ፡ ገሞራ ፡ እንዳትነዱ ፤
ያባ ፡ በዝብዝ ፡ ካሳ ፡ ቈራጥ ፡ ናት ፡ ሆዱ ።

ደጃች ፡ ካሳም ፡ የዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ አባት ፡ አንካሳ ፡ ስለ ፡ ነበሩ ፡

ከቱርክ ፡ ይዋጋል ፡ እንኳን ፡ ካንካሳ ፡
ያባ ፡ ፈንቅል ፡ ልጅ ፡ ወሬሳው ፡ ካሳ ፤

ብለው ፡ ፎከረው ፡ ወዲያውም ፡ ወታደርህ ፡ እንደዚህ ፡ ቢበዛ ፡ በጥይት ፡ ቈልቼ ፡ ነው ፡ የምሰደው ፡ ሲሉ ፡ ጤፉን ፡ ቈልተው ፡ መልሰው ፡ ላኩላቸው ፡ ይባላል ።

ከዚህ ፡ በኋላ ፡ ዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ስሳ ፡ ሺሕ ፡ የጦር ፡ ሠራዊታቸውን ፡ አስከትለው ፡ ዐሥራ ፡ ሁለት ፡ ሺሕ ፡ የሚሆን ፡ ወታደር ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ መሣሪያና ፡ ምቹ ፡ ስፍራ ፡ ይዘው ፡ የሚጠባበቋቸውን ፡ ደጃች ፡ ካሳን ፡ ለመግጠም ፡ ሄዱ ። ጦርነቱም ፡ ሐምሌ ፡ ፬ ፡ ቀን ፡ ፲፰፻፷፫ ፡ ዓ ፡ ም ፡ ዐድዋ ፡ ካለው ፡ ሜዳና ፡ አሰም ፡ ከሚባለው ፡ ወንዝ ፡ ዳርቻ ፡ ላይ ፡ ተጀመረ ። ዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ በፈረስ ፡ ተቀምጠው ፡ እስከ ፡ ምሽጉ ፡ ድረስ ፡ ግባበት ፡ እያሉ ፡ በሠራዊታቸው ፡ ራስጌ ፡ ሆነው ፡ ሲዋጉ ፡ እነዚያ ፡ ግን ፡ ከጠባዩ ፡ ምሽግነት ፡ ያለውን ፡ ስፍራ ፡ ይዘው ፡ በርጋታ ፡ እያነጣጠሩ ፡ ሲተኵሱ ፡ ዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡ የተቀመጡበት ፡ ፈረስ ፡ ተመቶ ፡ ወደቀ ። በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ንጉሡም ፡ ከፉኛ ፡ አወዳደቅ ፡ ወደቁ ። ወታደሮቻቸውም ፡ ንጉሣቸው ፡ የሞቱ ፡ መስሏቸው ፡ በድንጋጤ ፡ ወዲያና ፡ ወዲህ ፡ ሲባረሩ ፡ ስላዩዋቸው ፡ ደጃች ፡ በዝብዝ ፡ ካሳ ፡ ያሉበትን ፡ ስፍራ ፡ ከነወታደሮቻቸው ፡ ትተው ፡ ሠራዊታቸውን ፡ አባረው ፡ ዐፄ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስን ፡ ማረኳቸው ። ወዲያው ፡ አባ ፡ ሰላማ ፡ በሚባለው ፡ ተራራ ፡ አስረዋቸው ፡ ጥቂት ፡ ዘመን ፡ እንደ ፡ ኖሩ ፡ ሞቱ ። እቴጌ ፡ ድንቅነሽም ፡ እንዲህ ፡ ብለው ፡ ገጠሙ ።

ተናግሬ ፡ ነበር ፡ እኔስ ፡ አስቀድሜ ፤
አሁን ፡ ምን ፡ ልናገር ፡ ከኀዘን ፡ ላይ ፡ ቆሜ ፤
የተሻረው ፡ ባሌ ፡ ተሿሚው ፡ ወንድሜ ፤
ከእንግዴህስ ፡ ወዲህ ፡ አለምንም ፡ ዕድሜ ።

51

ሌሎች ፡ የገጠሙት ።

ላባ ፡ በዝብዝ ፡ ግብር ፡ በቶሎ ፡ እንዲደርስ ፡
ጥሬውን ፡ ጤፍ ፡ ቢልክ ፡ ተክለ ፡ ጊዮርጊስ ፡
ስልቻው ፡ ተፈቶ ፡ ትግሬ ፡ ላይ ፡ ቢፈስ ፡
አባ ፡ በዝብዝ ፡ ካሳ ፡ ቈላው ፡ እንደ ፡ ገብስ ።
የወንዱ ፡ አባ ፡ ታጠቅ ፡ ተቀባይ ፡ ሁነኽ ፡
ምነው ፡ በሦስት ፡ ዓመት ፡ ደከመ ፡ ኀይልኽ ።
ባባ ፡ በዝብዝ ፡ ካሳ ፡ ታጥፎ ፡ ግንባርኽ ፡
ተሸክመኽ ፡ ወርደኽ ፡ አልጋኽን ፡ ሰጠኽ ።
በሙሉ ፡ ሦስት ፡ ዓመት ፡ የተሠራው ፡ አልጋ ፡
ከሰቈጣ ፡ ወርዶ ፡ ትግሬ ፡ ተዘረጋ ።
ለምን ፡ ትለኛለህ ፡ ሰቈጣ ፡ ሰቈጣ ፤
ጥንቱን ፡ አይደለም ፡ ወይ ፡ ለአዙስም ፡ የመጣ ፤
ዛሬ ፡ ጊዜ ፡ አግኝቶ ፡ ከላስታ ፡ ቢወጣ ።